

steklar

IZHAJA OD LETA 1959
LETNIK XXV ŠT. 12
HRASTNIK, 15. 12. 1983

GLASILO DELAVCEV STEKLARNE HRASTNIK

S R E Č N O 1 9 8 4

Za leto, ki se izteka lahko rečemo, da za hrastniške steklarje ni bilo najboljše. Že v prvem mesecu so se pričele težave, ko je prišlo do okvare na 40-tonski peči in ki so se nadaljevale iz meseca v mesec skozi vse leto. V opravičilo takemu stanju v tovarni lahko naštejemo vrsto objektivnih okoliščin na katere nismo imeli vpliva, ki pa so pogojevale težje pogoje poslovanja, kar pa se je odražalo negativno tudi v delovnih pogojih v kolektivu. Marsikdaj so po nekaj urah morali delavci domov, ker steklo ni in ni »hotelo« biti dobro. Poskušali smo storiti vse, da položaj izboljšamo, vendar nam to v popolnosti ni uspelo. Tu pa mislim, da se srečamo tudi s kopico subjektivnih faktorjev, ki so negativno vplivali na naše celotno poslovanje, pa tudi na počutje v kolektivu. Tudi na tem področju smo poskušali z različnimi ukrepi stvari popraviti, pa moramo žal zopet ugotoviti, da nismo v celoti uspeli.

Zaradi takšnega stanja tudi ne moremo računati na dober rezultat našega poslovanja v letu 1983.

Kljub temu je potrebno priznati, da je bilo letošnje leto, kar zadeva poslovanje, med najtežavnejšimi doslej. Vsem so nam poznane težave, ki smo jih imeli pri uvozu rezervnih delov za naše objekte in stroje, pri uvozu surovin in ostalega materiala, ki ga ne moremo dobiti doma, nujno pa ga potrebujemo za naše nemoteno delo.

Verjetno se še spominjamo pogostih izpadov električnega toka, redukcij pri porabi plina in drugih težav, ki se jim je letos pridružil še posebej akuten problem nelikvidnosti. Vse te probleme pa je nekaj mesecev spremljal še izredno neugoden vremenski položaj, ki je skoraj onemogočil normalno delo.

Zares smo se v letošnjem letu borili z najrazličnejšimi problemi in težavami, vendar pa smo jih končno le zmogli premagati in si tudi v tem težkem ekonomskem položaju zagotoviti kolikor toliko normalno delo ter s tem tudi ustrezna sredstva za našo osebno, skupno in splošno porabo, pa tudi za ustrezen del za razširitev našega poslovanja v prihodnje.

Zbori delavcev, delavski sveti in družbenopolitične organizacije v vseh TOZD in DSSS, so namreč ocenili, da je bilo poslovanje v devetih mesecih letošnjega leta, ob upoštevanju realnosti položaja v katerem se je

(Nadaljevanje na 2. strani)

SREČNO 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

gospodarjenje odvijalo, zadovoljivo, čeprav vseh zastavljenih planskih ciljev nismo izpolnili. Samo finančni obračun za deset mesecev pa nam kaže, da je celotni rezultat še nekoliko ugodnejši. Ob teh ugotovitvah je nujno poudariti, da nismo dosegli planiranega dohodka in ostanka čistega dohodka zlasti zaradi dejstva, da smo v prvih šestih mesecih prodajali naše izdelke po cenah, ki so veljale od maja lani, da pa so se povišale cene energiji, surovinam, embalaži, prevozom itd. za več kot 50%. Prav to stanje pa je povzročilo, da je naš dohodek nižji od predvidenega, kar je imelo za posledico, da nismo mogli razdeliti več sredstev za osebne dohodke, za skupno porabo in podobno.

Za kolektiv naše delovne organizacije je vedno posebej zanimivo vprašanje izvoza naših izdelkov. Glede na to, da smo v občini največji izvoznik, je naša obveznost na tem področju letos, pa tudi v prihodnje, še toliko večja in ostrejša. Znano je že, da je naša izvozna usmerjenost stalna in, da na tej usmeritvi gradimo tudi naš bodoči razvoj. Tako kot že vrsto let so tudi letošnji rezultati v izvozu zadovoljivi, posebej pomembno pa je to, da dosegamo na tujih trgih, ki so izredno zahtevni, zadovoljive cene za naše izdelke. Z ozirom na to, da izvažamo v pretežnem delu izdelke ročne in polavtomatske proizvodnje, je razumljivo, da v fizičnem pogledu tu nimamo večjih možnosti, kajti že sedaj izvozimo okrog 65% te proizvodnje. Zaradi tega je naša prvenstvena naloga, da v prihodnje povečamo izvoz avtomatsko izdelanih artiklov. Na tem področju tečejo ustrezne priprave in prepričani smo, da bomo uspeli. Prav tu, na področju izvoza, združevanja dela in sredstev ter poglobljanja samoupravnih odnosov moramo uspeti, kajti tu so osnove našega bodočega razvoja in to terja od nas naš stabilizacijski program, posebej pa nas k temu zavezuje dolgoročni program stabilizacije naše družbe. Mislim, da je bilo naše delovanje tudi v letošnjem letu naravnano v smislu stabilizacijskih prizadevanj zlasti kar zadeva združevanje dela in sredstev. V juliju smo se skupaj z

delavci delovne organizacije »Sijaj« na referendumu odločili, za združitev v eno — novo delovno organizacijo Steklarna-Sijaj — Hrastnik. Tako smo uresničili dolgoletne poizkuse in hotenja, da je potrebno oba kolektiva združiti in tako povečati možnosti za še boljše gospodarjenje ter hitrejši skupni razvoj.

V prihodnjem letu bo torej naše poslovanje skupno, naši odnosi bodo spremenjeni in vsekakor bomo imeli boljše možnosti za dobro gospodarjenje. Skupno delo bo seveda zahtevalo od nas vseh tudi skupno angažiranje za skupne cilje! Prepričan sem, da bomo tudi tu uspeli, čeprav se bomo srečevali z mnogimi problemi. Toda, če bomo tudi v prihodnje složni, če bomo znali poudariti osebne interese širšim, je to porok, da bo 2100 članski kolektiv močna sredina v naši občini, ki bo s svojim delom sposoben zagotoviti hitrejši materialni in družbenopolitični razvoj te družbenopolitične skupnosti.

V naslednjem letu nas tako čaka še več in še težje delo, kot smo ga opravili letos. Pričakovati je, da bodo pogoji gospodarjenja še težavnejši in, da bo reorganizacija v DO zahtevala mnogo del in angažiranosti.

To priložnost želim izkoristiti tudi za to, da se osebno zahvalim za pomoč in sodelovanje samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam Steklarne Hrastnik v prejšnjih letih, posebej pa za delo, pomoč in sodelovanje v letu 1983. Enako se zahvaljujem vsem tistim delavcem za pomoč in podporo, kateri bodo zaradi reorganizacije zapustili sedanja in odšli na nova delovna mesta ter vsem dosedanjim sodelavcem na vodilnih in vodstvenih delovnih mestih. Hkrati pa izražam tudi željo, da bi bilo delo vseh najodgovornejših v novi DO še boljše kot je bilo naše dosedanje!

Ob zaključku želim vsem delavcem in njihovim družinskim članom v novem letu 1984 mnogo sreče, zdravja in zadovoljstva, novi DO Steklarna-Sijaj, pa uspešno poslovanje v novem poslovnem letu 1984!

Enaka želja velja tudi vsem našim poslovnim partnerjem tako v inozemstvu kot širom naše domovine!

Branko Milinovič

Naše srečanje

Ko se leto izteka, ga h koncu pospremi še ena svečanost: zaključno srečanje z delavkami in delavci, upokojenci tekom zadnjega leta

Petintridesetim smo letos segli v roko in domala vsi so se odzvali vabilu za skupno srečanje. Le nekatere med njimi je na žalost zadržala bolezen ali nujen opravke. Srečanja so se udeležili tudi vodstveni in družbenopolitični delavci, zbranim je v uvodu spregovoril predsednik izvršnega odbora konference OO sindikata delovne organizacije tov. Janez Ciglar.

Dopolodne je potekalo v prisrčnem vzdušju, na dan so privreli mnogi spomini. Marsikaj zapolnjuje njihova leta, desetletja, ki so jih preživeli med nami. Njihovi začetki segajo v čas, ko je bila podoba tovarne povsem drugačna, ko so bile razmere za delo še težje, ko se je jevenomer nekaj gradilo, načrtovalo in k čemur je bilo vedno znova dajati svoj lasten prispevek, pripravljenost, da so tudi rezultati dela dajali podlago željam in ciljem za bodočnost. Pomemben del svojega življenja so zapisali prav naši tovarni, pretežni del izmed njih je celotno delovno dobo sploh prebil v Steklarni, vztrajali so v dobrem, pa tudi slabem, kot radi rečemo. S komerkoli se pogovarjaš, ve povedati eno: »Marsikaj je bilo treba prestat, tudi slabi časi so bili vmes, ali slabi trenutki, a vendarle je prav, da prevlada tisto lepo, prijetno...«, česar prav gotovo tudi ni manjkalo.

Vsak človek je zgodba zase, mnogo se jih odvija v vsaki delovni sredini, dosti naših usod pa kroji tudi zdravje. Marsikomu od letošnjih povabljenec je kljub zdravstvenim težavam uspelo, da je zdržal na svojem težkem delovnem mestu vse do konca, drugemu je zdravje ponagajalo do te mere, da je vrsto let opravljal lažje delo, spet tretjega je huda bolezen pričakala prav na pragu

upokojitve, ki ga je prestopil upajoč, da si oddahne.

Čas upokojitve ostaja njim samim, vsekakor pa se temu pridružuje želja, da ga preživijo čim bolj zdravi, kar najdalje, ter da izpolnjujejo dneve ustvarjalno, v uresničevanju želja in ciljev, ki jih marsikdo tudi že leta nosi v sebi, pa jih ni uspel nikoli do sedaj prav uresničiti.

Med njimi so tudi takšni, ki šele nekaj zadnjih let preživljajo v novem stanovanju. Za nekatere sedaj odpade vsakdanja naporna in dolga po tna delo, ki so jo morali dolga leta premagovati, marsikateri upokojenec in upokojenka se bosta v teh letih lahko še bolj posvetila svojim vnučkom. Tudi taki so, ki se bodo lahko šele zdaj, brez naglice in preganjanja časa, posvetili svoji hišici, kočku zemlje, vrtu ali gredi. Potem je to še veselje za delo v društvih, krajevni skupnosti in drugod, kar je dosedaj vse prepogosto krojil in odmerjal tudi delovni čas. Velika večina pa v sebi nosi še cel kup želja za svoje konjičke, v katere bo marsikdo ustvarjalno vlagal svoj trud in veselje.

Med njimi so na žalost tudi naše dosedanje sodelavke, za katere pa so vse te lepe plati upokojitve še zelo daleč, saj je pred njimi še naporna pot do zdravja in srčno želimo, da bi bila ta pot čim uspešnejša.

Sedaj budičke, ki je dolga leta začejala vsak njihov delovni dan, ni več. Ostaja jim čas, ki ga bodo zapolnili sami, ki pa se mu pridružuje iskrena želja, da bi bila leta njihove zaslužene upokojitve dolga, srečna, predvsem pa polna zdravja.

JKR

V LETU 1983 SO BILI UPOKOJENI:

- TRŽAN APOLONIJA, 21 let pri Steklarni, na delovnih nalogah kontrolorja stekla,
- JANEŽIČ PAVLA, 32 let pri Steklarni, na delovnih nalogah kontrolorja stekla, kasneje evidentičarke,
- WOLF JOŽE, 32 let pri Steklarni, na delovnih nalogah topilničarja,
- STRASEK JOŽE, 35 let v Steklarni, ročni pihalec, po nastanku invalidnosti delavec v brusilnici,
- BRAVEC MARIJA, 35 let v Steklarni, na delovnih nalogah pakirke,
- NOVAK MARIJA, 32 let v Steklarni, na delovnih nalogah natikalke,
- KORAJ GABRIJEL, 32 let v Steklarni, na delovnih nalogah nabiralca stekla — brigadirja,
- MAJCEN ALEKSANDRA, 29 let v Steklarni, na delovnih nalogah izpilalke,
- BLAJ DANIJELA, 23 let v Steklarni, na delovnih nalogah skladiščne delavke, po nastanku invalidnosti voznice dvigala,
- STOPINSEK DAVID, 30 let v Steklarni, na delovnih nalogah ročnega pihalca, po nastanku invalidnosti dežurni gasilec,
- KAUZAR JANEZ, 42 let v Steklarni, na delovnih nalogah vodje transporta,
- KNEZ ANGELA, 35 let v Steklarni, na delovnih nalogah čistilke,
- BEDENIK JANEZ, 40 let v Steklarni, na delovnih nalogah kontrolorja stekla,
- BEKAVAC MARIJA, 20 let v Steklarni, na delovnih nalogah kontrolorja,
- RUPNIK IVAN, 30 let v Steklarni, na delovnih nalogah strojnika,
- BREČKO MARIJA, 35 let v Steklarni, na delovnih nalogah administratorja,
- DRAGAR DANILO, 32 let v Steklarni, na delovnih nalogah strojnika,
- SLADIČ SILVO, 34 let v Steklarni, na delovnih nalogah nabiralca — brigadirja, po nastanku invalidnosti oddijalca,
- VIDMAR ANA, 30 let v Steklarni, na delovnih nalogah brusilke,
- MAJER ANTONIJA, 35 let v Steklarni, na delovnih nalogah polirke modelov,
- ZAGAR VIKTORIJA, 20 let v Steklarni, na delovnih nalogah delavke v kartonaži,
- PRAŠNIKAR FRANC, 21 let v Steklarni, na delovnih nalogah nabiralca — brigadirja,
- PERŠIČ JOŽE, 36 let v Steklarni, na delovnih nalogah nabiralca — brigadirja, po nastanku invalidnosti skladiščnik,
- HOČEVAR ALBINA, 35 let v Steklarni, na delovnih nalogah kontrolorja,
- MISMAŠ GABRIJELA, 20 let v Steklarni, na delovnih nalogah vodja nakladalne skupine,
- NOVAK AVGUST, 31 let v Steklarni, na delovnih nalogah topilničarja,
- STRNIŠA MARJAN, 40 let v Steklarni, na delovnih nalogah kovinostrugarja,
- PILIH VINKO, 34 let v Steklarni, na delovnih nalogah strojnika, po nastanku invalidnosti polirca modelov,
- KEKIČ ILIJA, 20 let v Steklarni, na delovnih nalogah zidarja-šamoterja,
- ALAUŠ SILVA, 25 let v Steklarni, na delovnih nalogah administratorja,
- ZAVRSNIK MIMI, 30 let v Steklarni, na delovnih nalogah brusilke,
- BUKOVSEK VERONIKA, 21 let v Steklarni, na delovnih nalogah čistilke,
- ZORC IVANKA, 29 let v Steklarni, na delovnih nalogah polirke modelov,
- ROMIH LJUDMILA, 35 let v Steklarni, na delovnih nalogah elektrolitskega čiščenja modelov,
- KEPA IVAN, 25 let v Steklarni, na delovnih nalogah nabiralca, po nastanku invalidnosti kontrolorja.

Ob tednu boja proti alkoholizmu in narkomaniji**Alkoholizem in cestni promet**

Vozniki motornih vozil in pivci alkoholnih pijač predstavljajo dva sistema, ki se v določeni meri med seboj prekrivata, alkoholiki pa del sistema pivcev alkoholnih pijač. Prizadevamo si, da bi omenjena sistema razdružili in oddvojili pod sistem alkoholikov od širšega sistema pivcev alkoholnih pijač. V tem procesu še vedno lahko opazamo močan vpliv »alkoholne kulture«. Doseči želimo predvsem dvoje: prvič, da bi nihče ne vozil pod učinkom alkohola in drugič, da bi alkoholiki ne vozili. Seveda vemo, da teh ciljev ni moč doseči, potrebno pa si je stalno prizadevati k uresničevanju prvega in drugega. Pri tem so nam v pomoč predvsem Zakon o temeljih varnosti cestnega prometa, Zakona o varnosti cestnega prometa, Kazenski zakon SFRJ, Kazenski zakon SRS in Pravilnik o zdravstvenih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati vozniki motornih vozil.

152. člen Zakona o temeljih varnosti cestnega prometa določa: Voznik ne sme voziti vozila v cestnem prometu niti ga začeti, voziti, če je pod učinkom alkohola.

Štelo se bo, da je pod učinkom alkohola, za kogar se z analizo krvi ali analizo urina ali po kakšni drugi znanstveni metodi, s katero se meri količina alkohola v organizmu, ugotovi, da ima v krvi več kot 0,5 promila alkohola, ali pri komur se ne glede na količino alkohola v krvi s strokovnim pregledom ugotovi, da kaže znake alkoholnih motenj.

Alkoholnih pijač ne sme uživati in ne začeti voziti, če ima v organizmu kaj alkohola ali če kaže znake alkoholnih motenj:

1. voznik motornega vozila kategorije C ali D — dokler vozi vozilo te kategorije;

2. voznik vozila, s katerim se opravlja javni prevoz, dokler s tem vozilom opravlja javni prevoz;

3. voznik vozila, ki mu je vožnja vozila glavni poklic — dokler vozi vozilo opravljajoč svoj poklic.

Vinjenost voznikov motornih vozil je pomemben vzrok za nastanek prometnih nesreč, vendar ta pomembnost še ni do kraja raziskana in ocenjena. Alkohol se pogosto krije za drugimi vzroki nesreč, kriteriji za oceno tega vprašanja, pa niso enotni. Problem pa postane še bolj zapleten, če upoštevamo, da so vinjeni vozniki lahko zmerne pivci ali pa alkoholiki, da pa so alkoholiki lahko tudi trezni. Poznavanje alkoholne bolezni nas namreč navaja na misel, da lahko tudi trezen alkoholik predstavlja nevarnost v prometu, ne samo zaradi spremenjenega značaja, ampak tudi zaradi pogostejše utrujenosti, neprespanosti in obolevnosti. Nekateri alkoholiki pa so trezni zaradi absinenčnih pojavov tako hudo prizadeti, da so v takem stanju že duševni bolniki.

Vemo, da po naših cestah vozi precejšnje število alkoholikov in da malo, z izjemo prometne milice naredimo, da bi jih v našo in njihovo korist izločili iz prometa. Princip samozaščite v to področje še ni segel, kar pa je razumljivo, če upoštevamo, da je seznanjenost s problematiko alkoholizma na splošno še vedno zelo pomanjkljiva. Še medicinsko izobraženi često ne loči povsem jasno pojmov alkoholik in vinjeni človek. Zato tudi ni čudno, da ju praktična raba predpisov meče v en koš.

Ne vemo, koliko voznikov vozi pod vplivom alkohola. Še manj, koliko je med njimi alkoholikov. Lahko pa ponazorimo, kolikokrat je bil alkohol povzročitelj prometne nezgode v SR Sloveniji v zadnjih petih letih:

Leto	VOZNIKI							
	Skupaj	osebni avto	tovorni avto	avtobus	traktor	motorji	ostalo	kolesa
1977	506	237	6	—	9	44	—	210
1978	416	241	2	—	9	45	1	132
1979	501	241	12	2	13	45	—	188
1980	547	315	14	—	14	36	1	167
1981	428	211	12	1	20	32	3	149

NOVOLETNI SEJEM SMUČARSKÉ OPREME

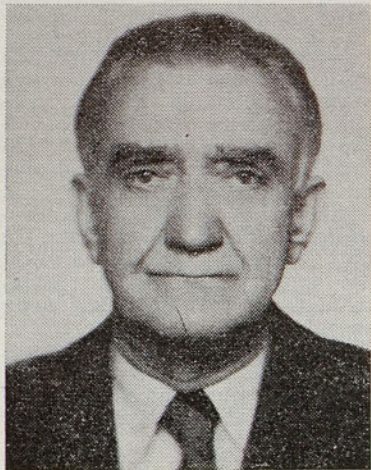
V okviru noveletnega praznovanja, ki ga za otroke naše občine pripravlja Občinska zveza DPM Hrastnik sodi tudi SEJEM RABLJENE SMUČARSKÉ OPREME, ki ga v sodelovanju s Smučarskim klubom Hrastnik organizira osnovna šola. Sejem bo 19. decembra ob 16. uri v avli Osnovne šole narodnega heroja Rajka na Logu.

Namen sejma je, da lahko posamezniki prodajo smučarsko opremo, ki je ne potrebujejo več in kupijo tisto, kar potrebujejo zase ali za svoje otroke, ceneje, kar je v sedanjih družbenoekonomskih razmerah še pomembnejše.

Občinska zveza DPM, Hrastnik

Steklo in Steklarna

18. novembra je našo delovno organizacijo obiskal kolektiv Mercator-Steklo Ljubljana — Predstavništvo in skladišče v Beogradu. To je zelo mlad, desetčlanski kolektiv, ki je v teh dneh proslavil svojo tretjo obletnico obstoja, pri plasmanu stekla in keramike pa dosega odlične uspehe. To še posebej velja za plasma izdelkov Steklarne Hrastnik. To pa je razlog več, da smo ob priliki obiska zaprosili vodjo Predstavništva, tovariša Rako Jovanovića za tale razgovor:

Tovariš Jovanović, kako ocenjujete sodelovanje s Steklarno Hrastnik?

Naj o tem odgovorijo podatki. Pričeli smo 30. 10. 1980. leta. V treh letih se je promet potrojil:

- leta 1981 38.000.000 din,
- leta 1982 63.000.000 din,
- leta 1983 106.000.000 din.

Sodelovanje je torej dobro. Steklarna Hrastnik je zelo fleksibilen kolektiv, ki ima posluh za probleme in potrebe tržišča. Imamo dobro delitev dela. Mi najdemo asortiman, ki ga tržišče išče, a Steklarna Hrastnik ta asortiman izdelava. Ob takem sodelovanju ni problemov za plasma izdelkov.

So kakšni problemi na relaciji Steklo—Steklarna?

Nekaj manjših problemov je bilo v samem začetku. Steklarna Hrastnik je velik proizvajalec avtomatsko izdelanih proizvodov, mi pa smo majhen kupec. Avtomatska proizvodnja zahteva velike serije, in mi vas tu nismo mogli dosegati. Potrebno se je bilo preorientirati. Dolga leta sem v tesnih stikih s proizvodnjo stekla, na tržišču pa imamo kar čedno število večjih kupcev. Z nekaj napora smo prišli v položaj, da zdaj kupujemo tudi velike serije iz avtomatske pro-

izvodnje. Nisem povsem gotov, a zdi se mi, da bomo v tem letu, kot kupec trgovskega stekla, pri vas na prvem mestu.

Če tako dobro delate, ali to pomeni, da imate določene prednosti? Katere so, če to ni vaša skrivnost?

Skrivnosti ni. Prednost je le v tem, da smo prvi demantirali prepričanje, da se sodobno oblikovani proizvod lahko izdelava le ročno. S Steklarno Hrastnik, kot rezultat dobrega skupnega sodelovanja na področju marketinga, imamo danes tudi velike serije trgovskega stekla sodobno oblikovanega, izdelanega avtomatsko. Ob sugestiji »robnih kuča Beograd« smo uvedli posebno kartonsko pakiranje, ki je bilo v vseh trgovskih hišah v vsej državi dobro sprejeto.

Posebej bi izpostavil naš novi proizvod, tri serije kozarcev »ZLATA«. Tu imamo izsreden design, tako stekla kot kartona. Rečem lahko, da serija kozarcev s tako debelim dnom in takšno kvaliteto na avtomatskih stiskalnicah pri nas doslej še ni bila izdelana.

In kaj planira Steklo pri Steklarni Hrastnik za leto 1984?

Plani so veliki. Steklo Ljubljana je že 35 let specializirano trgovsko podjetje za steklo, porcelan in podobne proizvode. Trenutno ima ena izmed TOZD v delovni organizaciji Mednarodna trgovina v sozdu Mercator še boljše pogoje za delo. Ob tem je tudi nekaj bojzani, da se bo v prihodnjem letu prodaja stekla in porcelana zmanjšala, vendar pa upamo, da tega pri nas ne bomo občutili. Planiramo, da bomo poleg Beograda v državi odprli še dva distributivna centra. V Ljubljani že imamo formirano službo za marketing in na tem področju že sodelujemo z nekaterimi tovarnami. Pravkar tudi končujemo razgovore s 16-trgovskimi organizacijami o sodelovanju na izgradnji skupnega designa stekla kot tudi embalaže. V prvi vrsti za av-

Vabljava embalaža — rezultat dobrega sodelovanja ter uspešnega industrijskega oblikovanja

tomatsko, a tudi za ročno proizvodnjo steklenih izdelkov. Izhajamo iz tega, da ima velika serijska proizvodnja nekega proizvoda nižje proizvodne stroške, nižjo ceno, s tem pa tudi lažjo prodajo.

V tem primeru bi se, ker že vztrajate na tem podatku, naš promet pri Steklarni Hrastnik za leto 1984 podvojil v primerjavi s prometom v letošnjem letu. Mišljen je le promet Beograda. V začetku decembra tega leta, pa je predviden tudi obisk naših predstavnikov — Stekla Ljubljana v Steklarni Hrastnik.

Ob tej priložnosti bomo dokončno potrdili celoten obseg našega sodelovanja za prihodnje leto; torej naš promet na domačem tržišču, izvozu, uvozu in drugem sodelovanju.

Ob koncu tega razgovora naj izrečem iskreno željo, da bi se pričakovanja in načrti uresničili v obeh kolektivih, kolektivu Stekla Beograd pa za mali jubilej ter dasedanje uspehe iskrene čestitke.

Pogovarjala se je:
Mili Kobal

DEDEK MRAZ

Prihajajoča zima že izvljaja razmišljanja, kako in kje bomo preživeli konec leta, pri najmlajših pa pričakovanja, kdaj jih bo obiskal dedek Mraz in kaj jim bo prinesel.

Tudi v naši občini smo se dogovorili, da sredstva za novoletno praznovanje naših otrok združimo in pripravimo enotno praznovanje za vse otroke, starostni stopnji primerno.

Dolžnost nas odraslih je, da pripravimo otrokom čimbolj doživeta, prisrčna in radostna praznovanja, v katera se bodo lahko vključili, jih polno doživeli in se jih vse leto spominjali. V ta namen smo pripravili pester program novoletnih prireditev:

— sejem rabljene smučarske opreme v avli šole na Logu (19. 12. ob 16. uri);

— predstava osnovnošolske dramske skupine »Pika nogavička«;

— prireditev v okviru Glasbene mladine: »Glasbene pravljice«;

— filmske predstave (risanke, Bud Spenser);

— gostovanje Tomaža Domiclja;

— lutkovna igrlica;

— pravljčni gozd za najmlajše s kulturnim programom (pri vrtcu v centru);

— družabna tekmovalna srečanja za učence;

— čajanki za učence predmetne stopnje (namesto individualnega darila);

— 26. in 27. 12. — odprta vrata vrtecev za vse otroke, ki niso vanje vključeni;

— obdaritev otrok (individualna darila za otroke od 2. leta starosti do vključno 4. razreda osnovne šole, ostali kolektivno darilo in čajanko);

— podrobnejši razpored prireditev pa bo objavljen naknadno.

Ob tem pa ne smemo pozabiti, da se glavni del praznovanja novega leta odvija v družini, ki omogoča intimnejše in čustveno pristnejše doživljanje dedka Mraza, zato pozivamo vse starše, da svojim otrokom ustvarijo prijetno družinsko in slavnostno vzdušje.

Občinska zveza društev prijateljev mladine Hrastnik

Naš novi proizvod — tri serije kozarcev ZLATA

Realnost je denar in delo – ne beseda

S sekcijske razprave na temo »Kako gospodarimo s sredstvi za stanovanjsko in komunalno gradnjo«

Na pobudo delovnih ljudi in občanov je koordinacijski odbor za stanovanjsko gospodarstvo pri predsedstvu OK SZDL Hrastnik v začetku novembra organiziral javno razpravo o tem, kako gospodarimo s sredstvi za stanovanjsko in komunalno gradnjo.

Obveščanje o tem sklicu je bilo precej široko, prav tako pravočasno, skratka takšno, da bi bila udeležba tudi čim večja in čim širša. Zal pa odziv ni bil takšen, saj občanov na tej razpravi skorajda ni bilo. Poleg predstavnikov posameznih strokovnih služb, izvajalcev in družbenopolitičnih delavcev, je bilo na seji le še nekaj predstavnikov krajevnih skupnosti, organizacij združenega dela in hišne samouprave. Takšen odziv se navezuje na slabo, vendar na ustaljeno prakso, da smo pripravljani kritizirati in ugotavljati nepravilnosti vseh, tudi za vogalom, da pa si nečemo vzeti časa in opozoriti na nepravilnosti tam, kjer je umesno in čas za to. Negativno je izzvenela tudi udeležba predstavnikov SGD TOZD Gradbeništvo na tej seji.

Razprava je ponovno nakazala na vse tiste pomanjkljivosti, ki jih marsikdo občuti na lastni koži, ki jih tudi več ali manj že poznamo, žalostno pa je, da je vse premalo naporov vloženih v njihovo razreševanje.

V letošnjem letu, ko so bile v ospredju tudi priprave na nov samoprispevek, posamezne razprave kaj rade gredo tudi v smeri, da takšne in podobne nepravilnosti pri izgradnji cest ali stanovanjskih objektov resno ogrozajo uspeh referenduma za naslednji samoprispevek. Kot da se ob tem še vedno nočemo zavedati, da sredstva za samoprispevek vlagamo zase, za naše skupne potrebe, ne pa za nekoga tretjega.

Nič kaj vzpodbudno tudi ni poslušati vedno enake izgovore, zakaj dela niso opravljena ali pa so nestrokovno in nepopolno opravljena.

Temu naj bi bila vprok neustrezna kadrovska zasedba, ki je menda težko rešljiva, slabo nagrajevanje, težave z materialom, dobro pride tudi pomanjkanje goriva in še kaj od strani izvajalcev del, pa vse do raznih visoko strokovnih obrazložitvev, zakaj takšno delo ni bilo ustrezno opravljeno, kar bi lahko dostikrat imenovali tudi pesek v očih.

Če bi bili prisotni tudi občani v večjem številu, oziroma sploh v kakšnem številu, bi lahko povedali marsikaj, kar so doživeli, če so se pri njih v stanovanju npr. izvrševala kakšna popravila: da gre predvsem in tudi za neorganiziranost služb izvajalcev, za nedelo, za malico, ki se zavleče tudi v ure, pa še marsikaj drugega.

Namen sestanka vsekakor ni bilo medsebojno očitiranje in prekanje, vsekakor pa ni šlo brez tega, da se ne bi posamezne po-

manjkljivosti izpostavile, saj prav bodejo v oči in kar je še pomembnejše — vzbujajo nezadovoljstvo med občani in še dodatno in nepotrebno načenjajo še kako skromna sredstva.

Ne moremo tudi mimo dejstva, da so bile stanarine dolga leta, v primerjavi z ostalim, domala simbolične in da niso sledile ostalim gibanjem, sploh pa ne ustrezajo današnjemu stanju, posledice pa so še kako vidne in občutne prav danes, ko je sredstev za popravila in vzdrževanje stanovanj iz leta v leto premalo. Zelo slikovit je tale podatek o skromnih denarnih sredstvih: hišni sveti so na podlagi ankete posredovali strokovni službi samoupravne stanovanjske skupnosti seznam del, za katere menijo, da bi jih bilo v posameznih stanovanjih in stanovanjskih hišah potrebno opraviti. Če bi hoteli vse to, kar hišni sveti obravnavajo kot potrebno, tudi realizirati, bi potrebovali staro milijardo in štiristo milijonov din, na razpolago za te namene pa je bilo dejansko le borih 500 milijonov.

Nenehne težave povzročajo zelo dotrajan stanovanjski fond, v katerem precejšnji delež zavzemata rudniška in steklarska kolonija. Razpravljalci pa so ob odnosu do vzdrževanja stanovanj kolonije opozorili, da se ta stanovanja enostavno preveč zanemarjajo na račun neke opredelitve, da bodo nekoč pač rušena. Ne bi pa ob tem smeli pozabiti, da je v teh hišah še precejšen delež naših občanov in kar je še važnejše, med njimi je znaten del upokojenecv. Ob vsej tej, danes težki situaciji, pa je razumljivo razburjenje občanov, če se, kakor lahko dostikrat opazijo, sredstva prevečkrat neracionalno trošijo, tudi na račun slabe organizacije, premalo strokovnega pristopa k delu, pa tudi nedela.

V zaključkih je bilo izpostavljeno naslednje:

Potrjena je bila ugotovitev, da je bil program 3. samoprispevka v naši občini v celoti realiziran, ter da so bila sredstva, kljub manjšim pomanjkljivostim, pri izvedbi programa, smotno naložena. Pomanjkljivosti so se kazale predvsem v pomanjkljivo izdelani tehnični dokumentaciji, neorganiziranemu pristopu k izvedbi posameznih del, neusklajenost izvajanja del na posameznih področjih, nedoslednost in slaba strokovnost del, premajhna doslednost in vztrajnost nadzorne službe.

Dosledno je potrebno za izvajanje vseh del pridobiti ustrezno investicijsko-tehnično dokumentacijo, ki jo potrdi upravni organ, sprejme pa gradbeni odbor, ki ga imenuje investitor. Gradbeni odbor je poleg sprejema tehnične dokumentacije zadolžen, da pred pričetkom del uredi vse zemljiško-lastniške odnose, med izvajanjem del pa nadzoruje smotno porabo finančnih sredstev.

Vsa dela se morajo oddati na osnovi vsaj dveh ponudb, pri čemer mora nadzorna služba izdelati primerjavo ponudb in skupaj z investitorjem izbrati najugodnejšega ponudnika, pri tem mora upoštevati strokovnost in reference ponudnika.

KOP — TOZD komunalne dejavnosti mora dosledno voditi kataster podzemnih komunalnih naprav. Investitor je temeljno organizacijo dolžan obvestiti o nameravani gradnji in istočasno naročiti in plačati posnetek dejanskega stanja, posnetek podzemnega komunalnega voda, kar je eden izmed pogojev za pridobitev uporabnega dovoljenja.

Delovna skupnost SIS materialne dejavnosti je dolžna skupaj z investitorji v največji možni meri časovno uskladiti posege v prostor.

Samoupravni organi DO KOP morajo oceniti sposobnost opravljanja poslovnega predmeta v celoti, predvsem pa izvajanje nizkih gradenj in vzdrževalnih del na stanovanjskem fondu.

Vsi investitorji v Hrastniku si morajo v skladu z zapisnikom o tehničnem pregledu pridobiti uporabno dovoljenje za novozgrajene objekte.

V smislu krepitve hišne samouprave in uveljavljanja zakona o stanovanjskem gospodarstvu mora stanovanjska skupnost organizirati skupaj s klubom samoupravljalcev seminar za predsednike in člane hišnih svetov, pri čemer se mora posebej izpostaviti uporaba in vzdrževanje družbenih stanovanj.

Investitorji in izvajalci objektov, ki še nimajo uporabnega dovoljenja, morajo takoj pričeti z aktivnostmi za odpravo pomanjkljivosti in si za objekte pridobiti uporabno dovoljenje do konca tega leta. Strokovna služba stanovanjske skupnosti mora pregledati vsa že naročena dela in od izvajalcev zahtevati izvršitev naročenih del.

Nadzorna služba je dolžna, da od izvajalcev dosledno zahteva izpolnitev pogodbenih obveznosti, predvsem glede rokov in kvalitete.

Samoupravni organi in DPO organizacije SGD TOZD Gradbeništvo so dolžni, da na prvem svojem sestanku ocenijo odgovornost vodilnih in vodstvenih delavcev TOZD zaradi neudeležbe na javni razpravi.

60 LET SVOBODE II

Letos slavi DPD Svoboda II. visok jubilej — šestdeset let dela. Trenutno sestavljata to kulturno društvo dve sekciji: moški pevski zbor, ki je letos praznoval svojo 75-letnico, in godba na pihala. Obe kulturni skupini zelo uspešno delujeta in se aktivno vključujeta v kulturni razvoj naše občine.

Pred šestdesetimi leti je bilo ustanovljeno kulturno življenje v sosednji občini že močno razvito in delavci iz Hrastnika so si večkrat ogledali kakšno prireditev trboveljskih kulturnikov. Po njihovem zgledu in na pobudo naprednega delavskega sindikata Steklarne je bilo leta 1923 ustanovljeno Delavsko-prosvetno društvo Svoboda. Društvo je združevalo pevske in instrumentalne skupine, pa tudi dramsko in knjižnično sekcijo. Za takrat je bilo določeno, da dobijo kulturni ustvarjalci za svoje delo prostore v gradu — v teh vadijo pevci še danes, godbeniki pa imajo za vaje in druženje na voljo godbeni dom v bližini gradu. Zaradi bližine obeh »lokalov« kot te prostore imenujejo pevci in godbeniki sami, obe sekciji dobro sodelujeta in tako kulturno društvo Svoboda II. deluje zelo uspešno. V pevski zbor je vključenih 30 članov,

godbo pa sestavlja 34 godbenikov. Trenutno je predsednik zbora dogoletni kulturni aktivist tovariš Jože Gerhard, godbi predseduje tovariš Jože Grum, DPD Svobodi II. pa tovariš Erih Seničar. Umetniški vodja MPZ je tovariš Vili Petrič, godbe pa tovariš Vili Zaletel.

Z letošnjo proslavo dneva republike in 40-letnice AVNOJ smo počastili tudi 60 let DPD Svoboda II. in 30 let Glasbene šole Hrastnik. Oba jubilaranta sta se predstavila s svojim programom — glasbena šola s koncertnim delom, pevci in godbeniki pa so v drugem delu, v vmesni recitacijami, prikazali štiridesetletni razvoj Jugoslavije: boj za svobodo in življenje v njej.

V imenu Zveze kulturnih organizacij Hrastnik se obema kulturnima skupinama zahvaljujem za sodelovanje. Vsem pevcem in godbenikom želim veliko uspehov, da bi na področju ljubiteljske dejavnosti še dolgo delovali in ustvarjali in bi še naprej delovno in tovariško sodelovali z Zvezo kulturnih organizacij!

Iskrene čestitke!

Strokovna delavka ZKO
Hrastnik

Sonja Juvan

Prihodnje leto bo poteklo 25 let, odkar izhaja glasilo STEKLAR. Jubilejna številka bo izšla 15. januarja 1984.

Bolniške v prihodnjem letu

V republiki je bil sklenjen samoupravni sporazum o uresničevanju zdravstvenega varstva, ki ga je sprejela večina občinskih zdravstvenih skupnosti in med njimi tudi hrastniška.

Kot je bilo že precej povedana, je pomembna novost tega sporazuma tudi ta, da si delovni ljudje zagotavljajo v temeljnih organizacijah kompletno zdravstveno varstvo, del vsebine sporazuma je izvajan že v praksi, preostali del pa preide v izvajanje s 1. januarjem 1984.

Tako bodo morale organizacije združenega dela zagotoviti pravico do:

— preventivnih zdravstvenih pregledov,

— storitev, ki zadevajo zdravstveno varstvo pri delu,

— zdravstvenih ukrepov, ki zadevajo utrjevanje zdravja in delovnih sposobnosti,

— posebnega zdravstvenega varstva delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo,

— zdravstvenih storitev, ki zadevajo preprečevanje, odkrivanje, zdravljenje in rehabilitacijo poškodb pri delu in poklicnih boleznih.

To pomeni, da vsi stroški, ki bodo izhajali iz naslova poškodb pri delu in poklicnih boleznih (poleg ostalega navedenega), preidejo v breme delovne organizacije. Primer: delavec se pri delu poškoduje. Vsi računi, ki bodo izstavljeni na račun njegovega prevoza, zdravljenja in rehabilitacije (pregled v ambulanti, pri specialistu, bolnišnično zdravljenje, eventualno zdravilišče ipd.), bo morala plačati konkretna temeljna organizacija.

Aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti predvideva možno solidarnostno pokrivanje teh izdatkov v primeru, ko bodo posamezne OZD izpolnjevale določene pogoje in sicer: da je OZD uresničevala predpisane varstvene ukrepe, da je zagotavljala predpisane zdravniške preglede, ter ob pogoju, da so stroški za te storitve presegli 10 % sredstev, ki jih je OZD združevala pri občinski zdravstveni skupnosti iz dohodka. Preprost primer: OZD je v letu 1984 združila pri skupnosti 1.000.000 din, 10 % predstavlja 100.000 din, ta OZD pa je iz gornjega naslova plačala račune v višini 150.000 din, torej je ob izpolnjevanju pogojev glede spoštovanja predpisov in izvajanja pregledov upravičena do solidarnostnih sredstev v višini 50.000 din.

S 1. januarjem 1984 preidejo skoraj vsa nadomestila osebnih dohodkov delavcev za čas bolniškega staleža v breme organizacij združenega dela, torej odpade kritje nadomestil v skupnosti za čas nad 30 dni. V okviru skupnosti ostanejo le naslednji primeri: nadomestila osebnih dohodkov za čas nege ožjega družinskega člana, ter ostali specifični primeri: čas zadržanosti zaradi transplatacije kože, živega tkiva ali organov v prid druge osebe, ob dajanju krvi, izolaciji in spremstvu, ko to odredi zdravnik. Prav tako v okviru občinske zdravstvene skupnosti še nadalje osta-

ja povračilo potnih stroškov ob uveljavljanju zdravstvenega varstva (nad 20 km, ne 15, kot je bilo dosedaj), prav tako pa pogrebina in posmrtnina.

V primeru nege ožjega družinskega člana je možna odsotnost z dela največ do 7 delovnih dni. Novost pa je, da v primerih, ko to terja zdravstveno stanje ožjega družinskega člana, lahko zdravniški konzilij osnovne zdravstvene dejavnosti na podlagi mnenja socialno-kadrovske službe OZD podaljša pravico do odsotnosti z dela zaradi nege obolelega člana, zlasti če bi s tem preprečili morebitno hospitalizacijo, poslabšanje zdravstvenega stanja ali druge nezaželene posledice. Ta odsotnost pa se lahko podaljša še za 7 delovnih dni, pri negi otroka do 7 let pa največ dvakrat po 7 dni.

Nadomestila osebnih dohodkov si delavci torej zagotavljajo za večino primerov (izjema: predvsem nege, spremstvo) v organizaciji združenega dela, višina nadomestila pa je določena v samoupravnem sporazumu o zdravstvenem varstvu. Pomembno je, da mesečno nadomestilo osebnega dohodka ne more biti višje od delavčevega osebnega dohodka, če bi delal oziroma ne nižje od minimalnega osebnega dohodka.

Konkretno pa takole:

— 75 % od osnove za prve tri dni odsotnosti z dela in za ves čas odsotnosti zaradi nege obolelega ožjega družinskega člana,

— 80 % od osnove od četrtega do petnajstega dneva odsotnosti,

— 85 % od osnove od šestnajstega do tridesetega dneva odsotnosti,

— 90 % od osnove od enaintridesetega dneva dalje,

— 100 % od osnove za vojaške invalide, udeležence NOV, za španske borce ter delavce, ki so odsotni zaradi poklicne bolezni, poškodb pri delu, zaradi dajanja krvi in transplatacijo kože, organov, tkiva.

Novost je obračun osebnega dohodka v primeru skrajšanega delovnega časa, sploh pa v primeru opravljanja lažjega dela:

Delavec, ki na podlagi mnenja zdravniškega konzilija dela skrajšan delovni čas na ustreznem delu, da bi tako hitreje obnovil svoje delovne zmožnosti, velja za zadržanega z dela za tisti čas, ko ne dela. Za ta čas ima tudi pravico do nadomestila osebnega dohodka. Če je v tem primeru delavčev osebni dohodek manjši od ustreznega dela nadomestila, ki bi mu šlo, če ta čas NE BI delal, ima pravico tudi do nadomestila za to razliko.

Če delavec na podlagi ugotovitve zdravniškega konzilija ne more opravljati svojega dela in dela poln delovni čas na drugem delu, ima pravico do razlike med osebnim dohodkom IN VIŠINO NADOMESTILA, ki bi mu šlo, ČE NE BI DELAL.

Zakon o delovnih razmerjih opredeljuje zlorabo bolniškega staleža kot kršenje delovne obveznosti. Iz samoupravnega sporazuma pa so razvidni primeri, ko delavci izgubljajo pravico do nadomestila:

— če opravljajo samostojno gospodarsko dejavnost ali opravljajo delo, za katero dobivajo osebni dohodek, povračilo ali nagrado,

— če se brez opravičenega razloga ne odzovejo vabilu na zdravniški pregled ali pozivu zdravniškega konzilija,

— če organ kontrole organizacije združenega dela ali zdravnik ugotovita, da delavec ne spoštuje navodil o zdravljenju in s svojim neprimernim vedenjem podaljšuje svojo začasno delovno nezmožnost oziroma če brez odobritve zdravnika odpotuje iz kraja svojega bivališča,

— če v roku 3 dni, ki je predviden v samoupravnem sporazumu o postopku in načinu uveljavljanja pravic iz zdravstvenega varstva, ne obvesti zdravnika, ki je pristojen za ugotavljanje njegove začasne nezmožnosti za delo, da je zbolel.

Bistveno drugačen bo po novem tudi obračun nadomestila za tiste delavce, ki so v staležu več kot 6 mesecev in sicer v zvezi z valorizacijo nadomestila. Le-ta se bo še vedno opravljala 2-krat letno, vendar pa se bo pri tem upošteval količnik rasti povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega delavca v konkretni temeljni organizaciji.

Aneks k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana predvideva možnost koriščenja solidar-

nostnih sredstev tudi v primerih kritja nadomestila osebnih dohodkov, za kar pa prav tako obstajajo določeni pogoji.

Eden pomembnih je ta, da mora organizacija združenega dela spoštovati razmejitve odstotkov za izračun nadomestila, kar pomeni, da teh odstotkov ni možno spreminjati, če naj bi kdaj računali tudi na pridobitev sredstev iz solidarnosti.

Ostali pogoji pa so: da mora OZD skrbeti za sistematične zdravniške preglede delavcev in varstvo pri delu v skladu z zakonom,

— če odsotnost z dela za 30 % presega povprečno odsotnost z dela v občinski zdravstveni skupnosti v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta, ter če izplačani znesek za nadomestila osebnih dohodkov presegajo 30 % znesek, ki ga je OZD združila pri skupnosti za zdravstvene storitve.

Vsebinska samoupravnega sporazuma o zdravstvenem varstvu predvideva do konca leta 1983 tudi ustrezno usklajenost samoupravnih aktov delovne organizacije.

Dokončna višina nove prispevne stopnje, izhajajoče iz te nove vsebine, še ni znana, nekako se predvideva oblikovanje ob zaključku finančnega leta, torej v januarju 1984.

NAJCENEJŠE KNJIGE

- 5 knjig
- 600 din broš.
- 1000 din vez.
- obročno plačilo

1. PREŠERNOV KOLEDAR ZA LETO 1984
2. Mimi Malenšek:
JESEN V SOTESKI, povest
3. Ivan Dolenc:
ZA DOLAR ČLOVEČNOSTI, pričevanje izseljenca
4. Nada Kraigher:
IZ MOJE TRŽAŠKE MAPE, knjiga za mladino
5. France Adamič:
SPOMINI IN PRIČEVANJA o življenju in delu
Louisa Adamiča.

Naročilnica

Naročam Redno letno knjižno zbirko Prešernove družbe:

- a) broširano — 600 din
- b) vezano — 1000 din

Naročnino bom poravnal:

- a) v celoti, takoj ob prejemu knjig
- b) v treh zaporednih mesečnih obrokih

Ime in priimek naročnika:

Polni naslov:

Zaposlen:

Datum: Podpis:

Izpolnite, odrežite in pošljite na naslov:
PREŠERNOVA DRUŽBA, 61000 Ljubljana, Borsetova 27

Nekatera vprašanja družbenoekonomskega razvoja v letu 1984 ter vloga in naloge sindikatov

V novembru in decembru tudi v sindikatih največ razpravljamo o planskih dokumentih (resolucije o družbenoekonomskem razvoju v letu 1984, plani ozdov). Razprava in odločanje o teh vprašanjih sta letos še toliko pomembnejši zadevi, ker ti dokumenti predstavljajo prvi preizkusni kamen naše pripravljenosti za resnično uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

V stališčih 7. seje republiškega sveta ZSS (o osnutku republiške in zvezne resolucije) podpiramo ofenziven, vendar realen družbenoekonomski razvoj ter takšno ekonomsko politiko, ki bo spodbujala in mobilizirala delavce za boljše delo, gospodarjenje in samoupravljanje.

Kriteriji, po katerih bomo v sindikatih presojali planske akte, so predvsem krepitev družbenoekonomskega položaja delavcev s samoupravnim odločanjem in konkretizacija nalog stabilizacijskega programa. Gotovo pa je, da je v posameznih organizacijah in skupnostih mogoče načrtovati še bolj ambiciozna razmerja kot v resolucijah, saj so tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu ponekod še neizkoriščene rezerve.

Eden najpomembnejših elementov planov je razmerje med akumulacijo in porabo. Pri planiranju tega razmerja je treba izhajati iz obsega ustvarjenega dohodka, in sicer koliko dela in sredstev je bilo vloženi za določen dohodek. Tako bodo lahko v tistih ozdih, kjer bodo dosegli nadpovprečno akumulacijo glede

na povprečje v dejavnosti) namenili tudi več sredstev za osebne dohodke. Politika osebnih dohodkov bo v naslednjem letu namreč ena najbolj kritičnih točk ekonomske politike in gotovo je, da bo lahko uspešna (v smislu delitve po delu) le, če bo v praksi uveljavljeno načelo izdobivanja dohodka po delu (izenačevanje pogojev gospodarjenja, politika cen, objektivizirana merila uspešnosti, itd.).

Pri planiranju delitvenih razmerij za prihodnje leto ne bi smeli nadaljevati s sistemom indeksov, kar je do sedaj omejevalo gibanje osebnih dohodkov v preteklem letu. Najbrž je veliko boljše realno razmerje med osebnimi dohodki in doseženim dohodkom. Ekonomska politika, ki osebne dohodke postavlja v odvisnost od doseženega dohodka, pa dejansko dolgoročno pospešuje krepitev reprodukcijske sposobnosti. Taka politika pa je možna, če imamo na voljo čim bolj objektivizirane kazalce uspešnosti gospodarjenja, ki hkrati tudi kažejo, koliko je kdo k rezultatom tudi prispeval. Ta merila oziroma kazalci, ki so opredeljeni v sklepnem delu dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, so:

- dohodek na delavca,
- dohodek na vložena sredstva,
- bruto osebni dohodek na delavca,
- akumulacija v primerjavi z vložnimi sredstvi.

Uveljavitev takih kriterijev in meril pa praktično pomeni, da bodo bolj kot doslej o delitvi

dohodka na akumulacijo in potrošnje odlčali delavci v tozdih in skupnostih samih. Seveda pa je to precej odvisno tudi od celotnega ekonomskega sistema v prihodnjem letu (npr. ugotavljanje in izločanje tako imenovane izjemnega dohodka).

Tako v federaciji kot tudi v republiki pa je v pripravi vrsta zakonskih sprememb, tako tudi na področju finančnega poslovanja. V zvezi s tem in z drugimi zakoni se postavlja vprašanje, kako obvladovati vse finančne in druge tokove, da v ozdih ne bi prišli v še večje težave. Zato bi morali sindikalne organizacije že sedaj — pa tudi v razpravi o osnutkih planskih aktov — dati pobudo, naj samoupravni organi na predlog strokovnih služb in poslovnih organov obravnavajo predvsem naslednje probleme:

- pregled dinarskih in deviznih obveznosti in predlogi planov za njihovo izpolnjevanje;
- kakovost samoupravnega povezovanja ozdov ter združevanje dela in sredstev za skupen izvoz in razporejanje skupaj ustvarjenih deviz glede na dejanski prispevek posameznega tozda;
- kakovost samoupravne organiziranosti in svobodne menjave dela v delovnih organizacijah in sozdih;
- izraba proizvodnih zmogljivosti in tehnologije ter varčevanje z reprodukcijskim materialom in energijo;
- usmerjanje akumulacije v takšno združevanje sredstev, ki

bo omogočala odpiranje delovnih mest, s katerimi bomo dosegali bolj produktivno poslovanje.

Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1984 bo izvedbeni akt resolucije in kot tak eden od temeljnih dokumentov ekonomske politike — vsaj dokler še nimamo veljavnih skupnih osnov za določanje meril in kriterijev pri zagotavljanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in delitev čistega dohodka (samoupravnih sporazumov dejavnosti).

Osnutek dogovora, ki je te dni v razpravi, opušta linearnost indeksiranja in upošteva načelo, da imajo tisti ozdi, ki glede na vloženo delo in sredstva ustvarjajo večji dohodek, možnost, da odvajajo nadpovprečna sredstva za osebne dohodke, seveda če je akumulacija v primerjavi z angažiranimi sredstvi nadpovprečna. Letni dogovor to pot prvič povezuje obravnava sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v tozdih. Seveda to pomeni tudi, da bodo ob večji skupni porabi manjši osebni dohodki in obratno. Vendarle pa bi v sindikatih morali vztrajati pri enotnem regresu za topli obrok, regresu za letni dopust ter oblikovanju sredstev za solidarnost pomoči. Usmeritve glede oblikovanja sredstev za osebne dohodke in skupno porabo so v osnutku dogovora v družbenih dejavnostih enaka kot za materialno proizvodnjo.

M. K.

KAJ ZA ŠESTO PREDSTAVO?

REZULTATI »NAŠE ANKETE«, KI SMO JO IZVEDLI 28. OKTOBRA 1983, PRED PRVO PREDSTAVO GLEDALISKEGA ABONMAJA

Da bi ljubiteljem gledališča čim bolj ustregli in za šesto predstavo letošnjega abonmaja izbrali kulturno prireditev, ki bo res po njihovem okusu, smo izvedli anketo. Prvo predstavo letošnjega gledališkega abonmaja si je ogledalo približno dvesto obiskovalcev in tokrat smo lahko z obiskom kar zadovoljni. Na našo anketo je odgovorilo 55 gledalcev. To resda ni veliko število, a nam odgovori kar veliko povedo in nas vsaj orientacijsko obveščajo o tem, kaj gledalci menijo o gledališki sezoni 1983/84 v Hrastniku.

Na kratko: večini od vas je program letošnjega abonmaja všeč in tudi s časom predstav ste zadovoljni, bolj vam ustreza petek kot torek. Trudili se bomo, da bomo o predstavah obveščali še bolje, čeprav je velika večina naših gledalcev z načinom obveščanja zadovoljna. Povedati moram, da nam plakate pošljejo gledališke hiše same in čeprav zaprosimo za večje število, nam jih skoraj vedno pošljejo manj! O predstavah obveščamo prek Radia Trbovlje, uvedli pa smo

tudi obliko osebnih vabil tistim, ki so nas za to zaprosili. Glede razpisa za abonma pa tole: Zveza kulturnih organizacij in komisija za abonma se med številnimi ponudbami odločita za program, sklejata pogodbe z gledališkimi hišami, obveščata in pagirata, osnovne organizacije sindikatov v delovnih organizacijah pa so zadolžene za obveščanje svojih delavcev o razpisu! Če je v kakšni delovni organizaciji sindikat »pozabil« na to dolžnost, smo ga še posebej opozorili, ker je akcija za vpis abonmaja skupna in morata oba organizatorja pravočasno in korektno opraviti svoj del nalog.

Kaj ste predlagali za šesto predstavo našega abonmaja?

Po štirje ste bili za gledališko predstavo profesionalnega odra oziroma za filmsko predstavo, po osem si vas želi gledališko predstavo amaterskega odra oziroma folklorno predstavo. Trinajst anketiranih bi si rado ogledalo glasbeno prireditev, kar triindvajset pa monodramo humoriistične vsebine.

49 od 55 bi si ogledalo Cankarjev dom, za koncert Simfoničnega orkestra bavarskega radia pa je zanimanje slabo, le 17 bi vas odpotovalo na prireditev.

Anketa nam je povedala, kaj si želite, trudili se bomo, da bomo

te želje vsaj delno izpolnili, nekaj v abonmajskem, ostalo pa v programu redne dejavnosti naše Zveze kulturnih organizacij.

Obljubljamo vam tudi ogled

14.251 komadov različnih razsvetljavnih teles so ob prostih novembrskih sobotah izdelali steklarji v blagovni skupini MDR-1. Ker so bili vsi ti izdelki, katerih vrednost je 24.144,26 DM, oziroma 1.118.848 din, namenjeni izvozu, so tako steklarji prispevali pomemben delež k realizaciji planiranega izvoza

Cankarjevega doma takoj, ko bo za to prost termin in bo na sporedu kakšna prireditev, ki vas še posebej zanima.

Vsem, ki ste sodelovali v naši anketi, se prisrčno zahvaljujemo za pomoč.

Sonja Juvan

Poročilo o glasovanju na volitvah

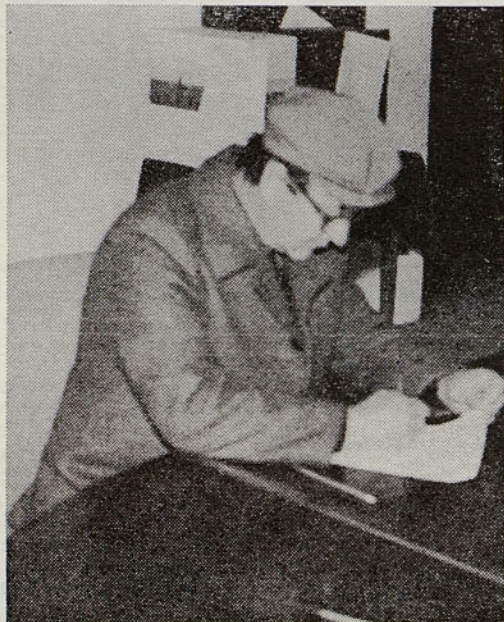
9. novembra smo izvolili nove samoupravne organe TOZD in DO ter delegacije.

Podatki o udeležbi na volitvah so naslednji:

	Vpisanih v volilni imenik	Glasovalo	Udeležba na volitvah %
TOZD — Proizvodnja steklenih izdelkov	1173	970	82,69
TOZD — Proizvodnja svetil	244	226	92,62
TOZD — Orodjarna	108	97	89,81
TOZD — Energetika, vzdrževanje in transport	186	170	91,40
DSSS — Delovna skupnost skupnih služb	375	322	82,52
Skupaj	2087	1785	85,52

Delavci dislocirane enote Ellux so tega dne glasovali le o izvolitvi članov samoupravnih organov. Od 38 vpisanih v volilni imenik jih je glasovalo 33 oziroma 81 %.

Delavci delovne skupnosti skupnih služb pa so tega dne volili le delegacije. Samoupravne organe bodo izvolili potem, ko bo v temeljnih organizacijah potrjena organiziranost delovne skupnosti.

Novoletno vabilo

Moja dolina se znova približala.
Za hip osvetlila so tesni moj dom.
Kakšna radost poljan,
v modrini odprto nebo,
pod njim hišica davnin.
V lesketanju vodne gladine
radost vznemirila
v pojoči mladostni odmev.

Moja dolina je ozelenela
črno dolino globin,
obžarela misel srca,
segla krepko v dlani
med besede, rove, poti...
O kakšna radost,
k počitku poljan zveni.
Materin spokojno modrostni obraz
v svetlobo globin zvalila,
poln spoznanj
kjer ptice preteklosti gnezdiijo.

Tiho po prstih,
da ne vznemirim prijatelja
se k oknu naslonim
ožarjena ranega časa.
Pozdravim razcvetelo širino poljan,
njeno drevo,
reko in roko,
misel,
ki v goste je ob Novem letu prihitela.

Vida Logar

ZAHVALA

Drage sodelavke in sodelavci!

Po dolgih letih skupnega dela je tudi zame napočil trenutek, ki ga marsikdo težko pričakuje, a ko naposled le pride, ti ni vseeno, kajti težko je slovo od delovne sredine, v kateri smo skupaj preživeli lepe in slabe trenutke.

Skromna je beseda hvala, s katero se vam zahvaljujem za besede, ki ste mi jih izrekli ob slovesu ter za darila, ki ste mi jih poklonili. Ob pogledu nanje se bom vedno spominjala svoje delovne sredine. Še enkrat iskrena hvala vsem sodelavkam in sodelavcem iz Kiko delavnice ter TOZD 4. Hvala tudi nekdanji sodelavki Rajer Pepci.

Celotnemu kolektivu pa želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Ljudmila Romih

Šport in rekreacija - iz meseca v mesec

»Šport zastruplja« — tako neka-ko pravi 31-letna Nevenka Laznik-Bratuševa, mati dveh otrok in pred leti najboljša igralka ŽRK Steklar, ko se je po več kot sedmih letih znova odločila za igranje rokometu. Na ta korak jo je nagovoril Ivo Jekuš — nekdanji učitelj hrastniških rokometišč, ki uspešno vodi mlade Trboveljčanke (te so se letos prav po njegovi zaslugi uvrstile v vzhodni del republiške lige). Nena je presenetljivo dobro odigrala jesenski del, tako da je v mnogočem prispevala k visokemu drugemu mestu Rudar-Olimpija. Zanimivo, da v današnji ekipi igra še ena bivša rokometiška Steklarja: Jolanda Sode-Naraglav, ki je prav tako kot Nena, mati dveh otrok, vendar jo to ne moti, da ne bi uspešno tresla mreže.

Precej slabše od prvega, so igralke Kemičarja odigrale drugi del jesenskega dela prvenstva v zvezni ženski namiznoteniški ligi. Po uspehu v prvih petih kolih, ko so dosegle same zmage, so v 6. in 7. doživele sicer pričakovane vendar nekoliko previsoke poraze proti Mladosti — 2:7 in Industrogradnji 3:6. Poraza sicer nista tako boleča, kot je boleč odnos, saj sta tako Andreja kot Vesna (slednja bolj) prehitro vrgli puško v koruzo. Svojo jezo so »Kemičarke« stresle v naslednjem kolu, ko so doma visoko — z 9:0 premagale novinke — simpatično ekipo Opatije, ki je dopotovala v Hrastnik brez svoje najboljše igralke Suzane Aničič. Kolo pred koncem prvega dela so tako Hrastničanke z 12. točkami na še vedno odličnem tretjem mestu.

Občinske TRIM igre ne potekajo tako kot je bilo prvotno načrtovano. Nekaj vzrokov je sicer takih da so opravičljivi, vendar v celoti gledano, smo pričakovali vendarle nekoliko več vneme in zagnanosti predvsem od tistih, ki so se znova prijavili k tekmovanju pa nanj (obveznosti) mimogrede pozabile. Tako je od trinajst prijavljenih tekmovanje v malem nogometu sklenila le dobro polovica. Tudi tekmovanje v košarki ne poteka kot je bilo načrtovano, saj bo odigran le en, namesto dveh krogov. Precej številčnejša bi bila lahko tudi udeležba v rokometu, kjer so nastopile le tri ekipe. Skratka, znova je prišla do izraza že stara bolezen: Veliko zahtev — pa malo pripravljenosti.

Rokordno število — prek 200 nastopajočih, se je udeležilo letošnjega, sicer že 19. namiznoteniškega »Memoriala Vilima Harangoze« pretekli mesec v Zagrebu. Za presenečenje sta poskrbela Bela Mesaroš, ki igra trenutno v ZRN in Gordana Perkučin z zmagama med posamezniki pred favoriziranim Zornanom Kaliničem oziroma Branko Batinič. Solidni so bili tudi hrastniški predstavniki. Jože Urh je kljub slabši igri in z nekaj sreče prispel do pol-

finala, kjer ga je izločil kasnejši zmagovalc Mesaroš. Tako z igro kot z uvrstitvijo pa je po daljšem času presenetila Andreja Ojstršek. Na poti do polfinala, kjer jo je prav tako izločila kasnejša zmogovalka Perkučin, je Andreja med drugim premagala: Dognarjevo, Miloradovo in Amelo Fazlič.

Triglav iz Kranja je zmagal na prvem izmed treh sklepnih turnirjev prve skupine moške A republiške namiznoteniške lige. Po uvodni zmagi v Novi Gorici, so tokrat pred svojim občinstvom premagali vse tri nasprotnike ter se še za korak približali zmogovalni stopnički — naslovu republiških prvakov, katerega so zadnjič osvojili pred več kot desetimi leti. Drugo mesto je znova pripadlo igralcem Kemičarja, ki so, tako kot prvič, tudi tokrat izgubili proti Kranjčanom z enakim rezultatom 4:5. V preostalih dveh srečanjih pa so premagali Kočevje in Novo Gorico: s 5:3. Po dveh turnirjih imajo Kranjčani 12 točk, Kemičar 8, Kočevje 5, medtem ko so Novogoričani še brez točk. Do konca prvenstva bosta še dva turnirja. Prvi v Kočevju, drugi — zadnji pa marca v Hrastniku.

»Izhodišča nadaljnje razvoja telesne kulture v občini, ki jih pripravljajo na ZTKO Hrastnik bodo najbrž pomemben material, ki ga bo nujno potrebno upoštevati pri nadaljnjem razvoju vrhunškega športa kot množičnosti. V izhodiščih naj bi bile zajete tako možnosti kot potrebe, stanje športnih objektov, odkritih in pokritih telesnokulturnih površin, stanje na področju amaterskih strokovnih delavcev, dejanske potrebe po tovrstnih kadrih in marsikaj drugega zanimivega in upoštevanja potrebnega pri nadaljnjem razvoju telesne kulture v občini. Ob kriterijih za financiranje bo to najbrž osrednji argument nadaljnega načrtovanja razvoja telesne kulture v Hrastniku. O obeh materialih pa bo potrebna razprava v bazi, se pravi v osnovnih TK organizacijah kot KS in drugih institucijah.

Nogomet, vsaj po zanimanju gledalcev sodeč, ostaja kljub razmeroma skromnim tekmovalnim dosežkom še naprej najbolj priljubljena športna panoga v Hrastniku. Na nogometnih tekmah se še vedno zbere tudi po nekaj sto gledalcev, katerih pa, začudo, nihče niti ne vpraša po vstopnini, kaj šele, da bi jo kdo pobiral. Več kot očitno je, da je takšno ravnanje neodgovorno, nestabilizacijsko. Še bolj pa je lahko navada, ki utegne počasi preiti v kri. Zato je v paketu predlogov stabilizacijskih ukrepov, ki ga je sprejela skupščina občinske TKS in posredovala ZTKO vsem osnovnim TK organizacijam, temu vprašanju posvečena glavna pozornost. Grobi izračuni so namreč pokazali, da bi samo na nogo-

metnih tekmah lahko bil letni inkaso od vstopnine blizu 10 starih milijonov. Komentar...

Revirji, konkretnije Hrastnik bo tudi naslednje leto organizator kvalitetne športne prireditve. Po letošnje YU TOP najboljših namiznoteniških igralc Jugoslavije in republiškem prvenstvu v streljanju s serijskim zračnim orožjem bo prihodnje leto v organizaciji Brodarskega društva na brzicah Save v Brusniku državno prvenstvo v tekmovanju s kajaki in kanuji na divjih vodah. S tem prvenstvom bodo prizadevni delavci Brodarskega društva dostojno proslavili 35-letnico uspešnega dela in razvoja, ki bi jo morali resnici na ljubo praznovati že letos, pa so jo menda in upanju, da bodo dobili organizacijo kakšne velike prireditve, predstavili na prihodnjo sezono. No, boljše priljubljenosti za proslavitev visokega jubileja od organizacije državnega prvenstva, si najbrž niso mogli zaželeli.

Enajsterice Hrastnika, ki tekmujejo v Zasavski nogometni ligi, so po prvem delu prvenstva odlično uvrščene. Tako je enajsterica selekcije Hrastnika, kljub prekinjenemu srečanju v Kisovcu, pri trenutnem izidu 1:1, še vedno na prvem mestu, kjer bo tudi ostala, ne glede na razplet dogodkov za zeleno mizo. Presenetili sta tudi enajsterici Sijaja in Steklarja. Nogometiški Sijaja so z 12 točkami na tretjem mestu, le točko manj pa so zbrali nogometiški Steklarja, ki so med devetimi ekipami na četrtem mestu. Vrstni red pri vrhu je po neuradnih rezultatih naslednji: 1. Hrastnik 14 točk in tekmo manj, 2. Enotnost (Jevnica) 13, 3. Sijaj 12 in 4. Steklar 11. V drugem delu se nam torej obeta zanimiv razplet. Vse tri hrastniške ekipe pa imajo lepe možnosti v boju za prvo mesto.

Kegljaški klub Hrastnik je v spomin na tragično preminule člane — rudarje pripravil prijateljsko srečanje. V goste so povabili aktualne državne prvake — ekipo ljubljanskega Gradisa, ki so na zadnjem turnirju evropskih prvakov osvojili visoko — peto mesto. Gostje, so kljub pičli zmagi, razočarali blizu 200 gledalcev, ki so ob gotovi zmagi prvakov, pričakovali tudi odlične dosežke. Zato ni čudno, da so ob koncu poraženci poželi več aplavza od zmogovalcev. Rezultat — Hrastnik : Gradis 7001:7024. Ekipe so nastopile v naslednjih postavah: Hrastnik — Brečko 869, Zeleznik 823, Tanšek 865, Brilej 887, Medvešek 881, Laznik 886, Šeško 911 in Žlak 879. Gradis — Ivančič 867, Ogrizek 851, Zdešar 926, Janša 855, Belcijan 904, Marincšek 876, Bloha 900 in Bizjak 845. In še zanimiv povpreček: Hrastnik 875,1, Gradis — 878.

Rokometiški Dola so sklenili prvi del prvenstva v drugi republiški ligi vzhodna skupina na zadnjem mestu z eno samo točko. V devetih srečanjih so

enkrat zmagali (Dobova) in osemkrat izgubili, medtem ko so srečanje ravenskemu Fužinarju predali brez boja, v Šoštanj pa potovali zaman. Ker je slednja ekipa izključena iz lige, bodo v spomladanskem delu Dolani le petkrat domačini. K sreči so v vodstvu kmalu ugotovili pravo stanje stvari, ter ekipo radikalno pomladili tako, da bodo v drugem delu predvsem »kalili« igralce, ki jim očitno ne manjka drugega kot izkušnost. Pomankanje te pomembne komponente je bilo najbolj očitno v nekaterih srečanjih doma, ko so Dolani že priborjene zmage spremenili v povsem nepotrebne poraze.

Enako pa ni moč trditi za mladinsko vrsto, ki je bila mnogo bolj uspešna od svojih starejših tovarišev. Po sicer neuradnih podatkih so mladi rokometiški Dola prvi del tekmovanja v področni ligi — skupina Jug — končali na petem mestu. V devetih srečanjih so osvojili ravno 50 % možnih točk. Premagali so vrstnike trboveljskega Rudarja, Dobove, Brežic in Sevnice — slednje v gosteh. Z rokometiški Krmelja so na njihovem igrišču igrali neodločeno, boljšim pa so morali stisniti roke po srečanju s Krškimi, Smartnim pri Litiji, Zagorjem in Radečam. Njihov uspeh pa je tem večji, če vemo, da so igrali s povsem pomlajeno ekipo, brez tistih, ki so zaradi klubske naravnosti prešli v člansko vrsto.

Akcija urejanja smučišča »rajska dolina« na Kalu je potekala kljub novembrskemu mrazu skorajda nemoteno. Na poziv sindikatov so ostali gluhi le v redkih sredinah. Izkazale so se predvsem manjše osnovne organizacije. Dolej so končana praktično vsa zemeljska dela, postavljeni so temelji nosilcev siderne vlečnice. Ob vznožju smučišča pa se že nazira strojnica oziroma brunarica. Kljub temu pa smučišče v celoti to zimo najbrž še ne bo povsem nared, za kar so v določeni meri krive tudi objektivne okolnosti. Vseeno pa smo lahko zadovoljni, saj bomo v kratkem dobili prepotraben funkcionalni objekt v neposredni bližini, ki bo nedvomno popestril športno-rekreativno ponudbo. Skupno z dograditvijo — adaptacijo doma na Kalu pa se bo povečala tudi turistična ponudba Hrastnika.

Cilj telesnokulturnih delavcev Hrastnika je približati telesno kulturo slehernemu občanu. Zato je v predlogu delovnega programa Zveze telesnokulturnih organizacij Hrastnika — področja množičnosti — posvečeno precej več pozornosti kot v preteklosti. Prav tako pa so se odločili, da bodo telesnokulturno ponudbo skušali popestriti s prireditvami, podobnimi tisti, iz gostovanja »Zlate selekcije« ali pa ligaške enajsterice ljubljanske Olimpije. Idej je sicer veliko, bolj vprašljiva pa je materialna osnova, Nadaljevanje na 12. strani)

Novo v knjižnici Hrastnik

Olga Ivinska:

LETA S PASTERNAKOM

Olga Ivinska, avtorica pričujočega avtobiografskega in deloma tudi dokumentarnega pričevanja, je spoznala pesnika in pisatelja Borisa Leonidoviča Pasternaka leta 1946, ko je delala kot urednica pri ugledni literarni reviji *Novi mir*. Naključno spoznanstvo se je razraslo v trdno zvezo, ki je trajala vse do pesnikove smrti, čeprav je bil Pasternak ves ta čas poročen z drugo žensko. Ivinska, ki se je včasih tudi sama poskušala kot pesnica, vsa ta leta ni bila samo Pasternakova družica in oboževalka, ampak tudi sodelavka, saj sta dostikrat skupaj prevajala in predvsem veliko razpravljala o literaturi. Nedvomno pa je imela tudi sicer vsaj posredno, če ne že neposreden vpliv na nastanek vrste njegovih pesmi in proznih del.

Svojo knjigo je Olga Ivinska razdelila v štiri dele. V uvodnem govori o tem, kako je spoznala

Pasternaka in kako so jima minevala prva razmeroma mirna leta. V nadaljevanju pa piše o čedalje tesnejši navezanosti na občutljivega in samosvojega pesnika, pa tudi o sporih in nespornostih, razhajanju in novih zblizevanjih, pri čemer je nemalo krat odigralo odločilno vlogo vpletanje politike v njuno zasebno življenje. To vpletanje je doseglo vrhunec ob podelitvi Nobelove nagrade za književnost Borisu Pasternaku, ki pa jo je pesnik naposled zavrnil in je bil to svojo odločitev prisiljen tudi javno pojasniti.

Se težji trenutki pa so za Ivinsko nastopili po Pasternakovi smrti, ko so jo začeli preganjati ter jo nazadnje zaprli in poslali v Sibirijo. Skušali so ji celo podtakniti avtorstvo Doktorja Živaga, nato pa so jo, skupaj s hčerjo, po mučnih in ponižujočih procesih v stalinističnem duhu obsodili zaradi tihotapljenja denarja.

BOLEZNI MOŠKIH

Skupina nemških zdravnikov si je zastavila zahtevno nalogo predstaviti bolezni, ki se lotevajo predvsem moških. Pri pisanju so avtorji upoštevali merila, po katerih mora biti besedilo razumljivo vsakemu bralcu, vendar ne na račun strokovno navedenih opisov posameznih bolezni, vzrokov za njihov nastanek in sodobnih metod zdravljenja. Odločili so se prikazati zlasti tisti bolezni, ki najpogosteje tarjejo moške.

Nasov knjige se bo zdel morda komu nenavaden, saj se veliko piše o boleznih otrok in žensk, manj pa smo navajeni brati o boleznih moškega, ki je »zvečine vedno zdrav in še nikoli v življenju ni bil pri zdravniku«. Je to res? Bralec bo spoznal, da moški podobno kot ženske pač zbolevalo za mnogimi boleznimi, vendar pa se te razlikujejo od ženskih zaradi anatomskih in fizioloških posebnosti moškega etlesa, zlasti za zaradi posebnega načina življenja in vedenja, ki dandanes razločuje moške od žensk.

V posameznih poglavjih so v knjigi obdelane: kožne bolezni, spolne bolezni moškega, bolezni moškega z vidika urologa, bolezni pljuč in bronhijev, bolezni srca in žilja, presnovne bolezni, bolezni želodca in črevesja, bolezni živčevja, bolezni ušesa, nosa in grla ter bolezni opornega tkiva in gibal.

Avtorji knjige so računali na to, da jo bodo brali moški in ženske, saj bolezen moškega člana družine zadeva tudi ženo oziroma mater. Namenjena je vsem, ki radi večkrat berejo o zdravju in boleznih, zato bo nadvse dobrodošla, kajti že zdavnaj so minili časi, ko so ljudje pri nas malo vedeli o zdravju in so se s temi vprašanji ukvarjale le babice.

Victor Hugo:

NOTREDAMSKI ZVONAR

Najbolj znani roman velikega predstavnika francoske romantike je prišel med slovenske bralce v novi izdaji — za založbo Obzorja iz Maribora je to že četrta. To najbrž dovolj dobro priča o njegovi priljubljenosti in tudi večni privlačnosti.

Roman je zvesta podoba družbenih, kulturnih in političnih razmer v francoski prestolnici petnajstega stoletja. Iz romana diha mračni srednji vek s svojimi navadami in čudnimi postavami, s praznoverjem in svojstveno moralno — seveda pa tudi z omiko, kakršno je pač tisti čas poznal.

Nenavadne in zvečine po svoje mračne so tudi glavne osebe tega nenavadnega romana. Predvsem je v ospredju pohabljeni zvonar Quasimodo, samotorski možakar, ki živi odmaknjen od ljudi, v katerem pa se v nasprotju z množico zgane sočutje, ko reši — ali vsaj poskuša rešiti, saj mu dokončno to ne uspe —

lepo ciganko Esmeraldo. Po tem romanu poznamo tudi filmske verzije. Ob življenju in početju pošastno grozljivega arhidiakona Frolla nas mnogokrat hladno spreleti, saj je prava podoba hudobije in maščevalnosti. V romanu srečamo še zelo pisano upodobljen svet pariškega podzemlja, rokomavhe, berače, roparje in morilce, ki pa so slednjič v tej knjigi kar simpatični. Edina res svetla postava v tem romanu je ljubka, lepa ciganka Esmeralda. Krog nje se tudi spleta zgodba, ki je tipično romantična in slehernega bralca pretrese. Tudi v tem je vabljivost, ki jo knjiga ohranja vse od nastanka na lestvici najbolj priljubljenih romanov.

Hugo je res znal mojstrsko podati ves ta pisani svet, ki je po svoji miselnosti in načinu življenja tako zelo odmaknjen sodobnemu človeku. Vendar pa Hugo ni bil le dober poznavalec srednjega veka, temveč pisatelj, ki je odlično obvladal jezik in slog.

Marija Vučetič

(Nadaljevanje z 11. strani)

saj si takšne prireditve ni mogoče zamišljati brez gotovega finančnega rizika. Cilj pa naj bi bil po drugi strani tudi komercialni efekt, se pravi, da bi bilo prireditve zastaviti tako, da bi kakšen dinar ostal tudi v blagajni organizatorja.

Igralci in igralki Kemičarja so konec oktobra gostovali v Münchenu in Erdingu, kjer so v dveh dneh odigrali tri srečanja. Fantje so v Münchenu premagali tamkajšnji SV Neuperlach z 12:0 (ekipo so sestavljali štirje igralci), dekleta pa istega nasprotnika prav tako z 12:0, dan kasneje pa so bile uspešne še v Erdingu proti tamkajšnji vrsti RW Klettham 7:3. Za fante so nastopili: Markovič, Vizjak, Medved in Žerko. Žensko ekipo pa so sestavljale: Salmič, T. Pandev, P. Novak in V. Ojstršek. Hrastničani so gostovanje sprejeli na povabilo SV Neuperlach, ki je z izjemo potovanja kril celotne stroške bivanja v Münchenu. Kot so se domenili, naj bi ta oblika sodelovanja postala trajnejša in bi se gostovanja vršila izmenično.

Ja, tako kot smo napovedali že v prejšnji številki Steklarja, od srečanja drugega kola evropskega »pokala sejmskih mest« med Kemičarjem in amsterdamsko ekipo Tempo Team ne bo nič. Iz Amsterdama je na naslov hrastniškega kluba prispel telegram naslednje vsebine: »nismo v stanju dopotovati v Jugoslavijo — predajamo srečanje in vam želimo veliko sreče v nadaljnjem tekmovanju«. Tako je ekipa Kemičarja tudi uradno med osmerico najboljših ekip tega tekmovanja. Nestrpno pričakujejo žreb.

Aktualnosti s področja športa in rekreacije je tudi tokrat zbral, po svoje uredil in zapisal — Jože Premec.

Ob dnevu JLA

Ali veste ...

— da je Prva proletarska brigada že na dan ustanovitve, 21. decembra 1941, štela 1200 borcev in je bila prva partizanska velika, močna enota, sposobna za velike akcije in premike po obsežnih ozemljih, ne samo za dejstvovanje na omenjenem teritoriju? Dotedanji partizanski odredi so s tem začeli preraščati v začetke moderne vojske. Dvaindvajseti december je dan prve akcije te velike enote, zato ga praznujemo kot največji vojaški praznik — dan JLA;

— da so okupatorji leta 1941 v naši domovini zbrali 660.000 vojakov, proti njim pa je vstala vojska 80.000 partizanov? Na enega partizana je prišlo več kot 8 sovražnikov. V Ljubljanski pokrajini (italijanskem delu Slovenije) je bilo poleti 1943 kar 15 italijanskih vojakov proti enemu partizanu. Ko so okupatorji hoteli vsaj poskusiti pokoriti partizansko vojsko in ljudstvo, ki je stalo za njo, so v Jugoslaviji v povprečju zbrali toliko vojakov, da je eden prišel na 24 prebivalcev. V

Ljubljanski pokrajini pa je po en vojak prišel na 5 prebivalcev. Takega odpora niso okupatorji doživljali nikjer v Evropi. V Franciji je en nemški vojak stal proti 84 prebivalcem, v Belgiji proti 95, na Nizozemskem pa celo proti 217 prebivalcem;

— da je bil tako močan odpor pri nas, je zasluga velike želje naših narodnosti in narodov po svobodi in neodvisnosti ter zgodovinska zasluga Komunistične partije Jugoslavije in tovariša Tita! Povedla sta narode v boj in tovariš Tito je kot izjemen mislec in vojskovodja znal partizansko vojsko voditi skozi hude boje tako, da je iz vojne z veliko močnejšim in najmodobnejše oboroženim sovražnikom izšla kot zmagovalka;

— da je Jugoslovanska armada ob koncu vojne štela že 800.000 borcev? Z orožjem, ki ga je v glavnem zaplenila sovražniku, in s starešinami, ki jih je izšolal boj, je konec vojne dočkala kot moderna armada.

Iz knjižnice Male skrivnosti SLO in DS

VOJAKOM!

Vam, ki v vojašnicah, karavlah, na straži in v patrolah, na meji in v notranjosti domovine, na kopnem in v zraku noč in dan, sleherni trenutek skrbite za varnost in nedotakljivost naše domovine, iskreno čestitamo k vašemu prazniku — dnevu JLA.

KINOPREDSTAVE V HRASTNIKU IN NA DOLU

FILMSKI SPORED ZA OBDOBJE

od 15. 12. 1983 do 15. 1. 1984

Kino »Delavski dom« Hrastnik

BUD JAHA NA ZAHOD, ital.-amer. akcijska komedija, predstave v soboto 17. 12. ob 17. in 19. uri, nedeljo 18. 12.

SPIM S SVOJIM MORILCEM, nem. kriminalka, predstave v sredo 21. 12. 1983 ob 17. in 19. uri ter v četrtek 22. 12. 1983 ob 19. uri.

LASSIJEVE ČAROVNIJE, ameriški mladinski, matinejski predstavi v soboto 24. 12. ob 10. uri in v nedeljo 25. 12. 1983 ob 10. uri.

SVET SEKSA, ameriški erotični, predstave v soboto 24. 12. ob 17. in 19. uri ter v nedeljo 25. 12. ob 17. in 19. uri. Ogljed filma mladini do 15. leta ne dovolimo!

OGNJENE KOČIJE, angleška drama, predstava filmskega gledališča v ponedeljek 26. 12. 1983 ob 19. uri.

TA AMERIKA II., ameriški dokumentarni, predstave v sredo 28. 12. ob 17. in 19. uri ter v četrtek 29. 12. 1983.

ZAKAJ PRAV MENI, ameriško-italijanska akcijska komedija, predstave bodo v okviru praznovanja Dedka Mraza 29. in 30. decembra 1983. Ure predvajanja tega filma bodo določene s programom praznovanja.

NEW YORK 1997, ameriški akcijski, predstave v soboto 31. 12. 1983 ob 17. uri, v nedeljo 1. 1. ob 17. in 19. uri ter v ponedeljek 2. 1. 1984 ob 17. in 19. uri.

DOLINA SMRTI, ameriška grozljivka, predstave v sredo 4. 1. 1984 ob 17. in 19. uri ter v četrtek 5. 1. 1984 ob 19. uri.

ROBINZONOVE PUSTOLOVŠČINE, češki animirani, predstave v okviru matineeje v soboto 7. 1. ob 10. uri in v nedeljo 8. 1. 1984 ob 10. uri.

PETERICA MOČNIH, ameriški karate, predstave v soboto 7. 1., v nedeljo 8. 1. in v ponedeljek 9. 1. 1984 ob 17. uri.

SALON ZA MASAŽO, nemška erotična komedija, predstave v soboto 7. 1., nedeljo 8. 1. in v ponedeljek 9. 1. ob 19. uri. Ogljed filma je otrokom do 15. leta prepovedan!

KAKO SE ZNEBIŠ SVOJEGA ŠEFA, ameriška komedija, predstave v sredo 11. 1. ob 17. in 19. uri ter v četrtek 12. 1. ob 19. uri.

NA ZAHODU NIČ NOVEGA, ameriški vojni, predstave v soboto 14. 1. ob 17. in 19. uri ter v nedeljo 15. 1. 1984 ob 17. in 19. uri.

Kino »Dol« pri Hrastniku

DEKLE IZ PLEMENA ASHANTI, ameriški pustolovski, predstavi v soboto 17. 12. 1983 ob 18. uri in v nedeljo 18. 12. 1983 ob 17. uri.

UBIJALEC NA MOTORJIH, italijanski pustolovski, predstave v soboto 24. 12. 1983 ob 18. uri in v nedeljo 25. 12. 1983 ob 17. uri.

LESSIJEVE ČAROVNIJE, ameriški mladinski, mladinska predstava v nedeljo 25. 12. 1983 ob 15. uri.

ORKESTER KLUBA OSAMLJENIH SRC NAREDNIKA PAPERJA, ameriški glasbeni, predstavi v soboto 31. 12. 1983 ob 18. uri in v nedeljo 1. 1. 1984 ob 17. uri.

AMERIŠKI GRAFFITI, ameriška drama, predstavi v soboto 7. 1. 1984 ob 18. uri ter v nedeljo 8. 1. 1984 ob 17. uri.

ROBINZONOVE PUSTOLOVŠČINE, češki animirani, mladinska predstava v nedeljo 8. 1. 1984 ob 15. uri.

NEBO LAHKO POČAKA, ameriška komedija, predstavi v soboto 14. 1. 1984 ob 18. uri ter v nedeljo 15. 1. 1984 ob 17. uri.

O telesni kazni

Podatki nam kažejo, da več kot 3/4 družin pogosto uporablja telesno kazen kot vzgojno sredstvo, mnogo staršev pa z njo otrokom grozi. Če nekdo taki vzgoji oporeka, se starši radi sklicujejo na vse mogoče teorije in knjige o vzgoji. In res obstajajo knjige, v katerih piše, da je telesna kazen uspešna v določenih primerih. Ali ima telesna kazen v resnici vzgojni učinek? Če pomislimo, kako kruta in trda je bila nekoč vzgojna praksa, potem bi morala danes med ljudmi vladati sama sreča in dobrot — če bi bila telesna kazen res učinkovita.

Več stvari govori o telesni kazni. Raziskave na ljudeh in živalih so pokazale, da boleči dražljaji niso posebno učinkoviti za vztrajno odpravo kompleksnejših oblik vedenja. Tako vedenje se le potlači in spet pojavi, ko kazen ali nevarnost kazni mine. Nesmisel telesne kazni je posebno očiten, kadar skušajo starši z njo doseči prijateljsko, miroljubno, neagresivno vedenje pri otroku. Očitno pri tem pozabljajo, da poteka učenje tudi po zgledovanju. S telesno kaznijo lahko prizademo otroku trajne telesne in duševne posledice.

Proti telesni kazni kot vzgojnemu sredstvu govori tudi to, da pride do začaranega kroga. Otrok, ki ga pogosto telesno kaznujejo, postane neobčutljiv za bolj prefinjene vzgojne metode, hkrati pa otopi za telesno kazen, kar zapelje starše k ostrejšim kaznim.

In končno govorijo proti telesni kazni tudi pogosti občutki krivde staršev, ki skušajo potem, ko otroka kaznujejo, spet vse »popraviti« z nežnostjo in popustljivostjo, kar otroka samo zmede.

Kako je potemtakem s klofuto, ki domnevno naredi čudež in odpravi nezaželeno vedenje otroka? Če celo situacijo premislimo, spoznamo, da je tisti »ob pravem času« trenutek, ko vzgojitelj izgubi oblast nad seboj in potrpljenje. Čudež, ki ga klofuta naredi, ni nič drugega, kot rezultat zgroženosti otroka nad neobičajno neobvladanostjo staršev. Čudež naredi le klofuta tistih staršev, ki sicer otroka ne kaznujejo in tako telesna kazen otroka neobičajno preseneti in prizadene.

Lepo vedenje in pridnost tako nista posledica telesne kazni, pač pa prekinitve čustvenega kontakta med staršem in otrokom. Strah pred izgubo ljubezni povzroči pri otroku trud, da bi ravnal po želji staršev vsaj toliko časa, da je pristni čustveni kontakt znova vzpostavljen.

Nesmiselno je dramatisirati klofuto, toda graditi vzgojo na otrokovem strahu pred izgubo ljubezni, je zelo tvegano!

Da gre tudi brez telesnih kazni, kažejo opazovanja primitivnih plemen, kjer so otroci izredno lepo vzgojeni, a jim zadostuje že besedni opomin in telesne kazni sploh ne poznajo. Ker normalno misleči in čuteči starši danes ne uporabljajo več takih kazni kot so: zaklepanje otroka, odtegovanje hrane, klečanje in podobno, jim ostane zares le graja... Toda vedno je treba do kraja razčistiti, v kakšnih okoliščinah je otrok naredil napako. Otroku je treba omogočiti, da pove razloge za svoje vedenje. Če vidimo, da otrok ne more dojeti svoje krivde, ga ne grajamo. Prav tako ne grajamo prestrašenih, razburjenih in žalostnih otrok, pač pa počakamo, da se pomirijo. Graja nikoli ne sme izzveneti tako, kot da otroka odklanjamo. Priporočljivo je tudi, da otroka ne grajamo v navzočnosti drugih otrok ali odraslih. Otroku je treba povedati, kako bi se moral vesti in obnašati, da bi bilo prav.

Graja je učinkovita pri inteligentnejših, starejših in osebno bolj zrelih otrocih, ki so močno čustveno navezani na starše. Čim večkrat otroka grajamo, manj uspešna je ta vzgojna metoda.

Nekateri starši ravnajo zelo napak, ker skušajo otroka čim bolj zastrašiti in mu razlagajo, kaj vse bodo storili z njim, če ne bo priden — čeprav tega seveda ne mislijo resno. Dokazano je, da najbolj zaleže stvaren odnos in stvarno prikazovanje posledic, pretiravanje pa povzroči grozo in nezaupanje otroka.

Pohvala je mnogo boljše kot graja. Medtem, ko graja samo odvrta otroka od neke oblike vedenja (»Ne tako naprej«), pohvala usmerja in utrjuje tisto vedenje, ki je najboljše za njegovo lepo vedenje in uspehe.

Nada Kus, dipl. psiholog

REZULTATI REFERENDUMA ZA UVEDBO 4. SAMOPRISPEVKA ZA OBDOBJE 1984—1989

Po skupno ugotovljenih interesnih občanov, da si zagotavljajo razvoj svojih krajevnih potreb z lastnim prispevkom, smo v občini Hrastnik 8. in 11. 12. 1983 izvedli referendum o uvedbi 4. samoprispevka.

V četrtek je bil referendum izveden v združenem delu na 37. glasovalnih mestih, z 95,6 % udeležbo. Za uvedbo samoprispevka se je odločilo 67,7 % glasovalcev. V nedeljo pa so za uvedbo samoprispevka glasovali še ostali delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih, in sicer na 27. glasovalnih mestih. Glasovanja se je udeležilo 91,1 %, za uvedbo samoprispevka pa se je odločilo 69,9 % glasovalcev.

Skupno je za uvedbo samoprispevka glasovalo 68,3 % vseh upravičencev. To dokazuje, da je zavest naših občanov za solidarno urejanje skupnih zadev v teh težkih ekonomskih časih na zavidljivo visoki ravni. S to odločitvijo delovnih ljudi in občanov je v občini Hrastnik omogočeno, da bo možno uresničiti naloge, ki so bile sprejete v programu za uvedbo 4. samoprispevka v občini Hrastnik.

Občinska volilna komisija

ANEKDOTE

Velikega dramatika je neki plešec javno napadel in opsoval. Evripides je nekaj časa mirno poslušal, nato pa je dejal: »Ničesar ne maram reči proti tebi, celo pohvaliti moram tvoje lase, da so o pravem času zapustili tako puhlo glavo«.

—0—

V preteklem stoletju pred našim štetjem je nastopil v Grčiji filozof Sokrat, ki se je vse življenje trudil, da bi pripeljal ljudi do objektivnih spoznanj. O sebi je trdil, da »ve samo to, da nič ne ve«, v razgovorih z ljudmi pa si je prizadeval, da bi sogovorniki sami spoznali pravilnost ali nepravilnost svojih trditvev.

Nekoč so ga vprašali, katera žival najnevarneje grize, in odgovoril jim je:

»Izmed divjih obrekovalec, izmed udomačenih pa lizun.«

Na vprašanje zakaj ina rad lepe žene, je filozof odgovoril: »To vprašanje je vprašanje slepca.«

—0—

Nekoč je Fokion, atenski vojskovodja, vzkliknil Demostenu:

»Tebe bodo Atenci še umorili!«

»Da, če bodo ponoreli; tebe pa, če pridejo k pameti.«

—0—

Nekoč se je stari filozof oblekel v duhovnika in sedel v spovednico. Slučaj je nanesel, da se mu je prišla spovedovat odlična dama, ki je po končani spovedi prepoznala pisatelja — nevernika. Vsa razburjena mu je zagrozila, da ga bo ovadila škofu.

Voltaire pa jo je brž ukrotil:

»Jaz pa pojdem k vašemu soprogju in mu povem vašo spoved...«

LJUDSKE MODROSTI O VREMENU

December — Gruden

Če v decembru bliska, grmi, za drugo leto vetrove budi.

Če je na Barbaro mraz, bo trajal ves zimski čas.

O Tomažu vetra suho petje, suha pomlad, sušno poletje.

Zelen božič — bela velika noč.

Božič na trati — velika noč za pečjo.

Če Stefana burja prinese, vinogradniku pridelek odnese.

Tepežni dan oblačen, k letu ne boš kruha lačen.

Ako je Rimska cesta čista in svetla, se kmet dobre letine nadeja.

Dež in veter pred božičem koplje jamo rad mrličem.

Na božič vetrovno, ob letu sadja polno.

ZAHVALA

Vsem tistim članom kolektiva, ki ste se dne 18. 11. 1983 tako številno udeležili krvodajalske akcije in v trenutkih težke bolezni nesebično pomagali našemu očetu — ISKRENA HVALA.

Vlasta Mustać in Berta Krsnik

Oglašam se vam iz Koprivnice kjer bom odslužil drugo polovico vojaškega roka. Pošiljam vam svoj novi naslov in seveda pozdrave.

Karlo Bičanič
V. p. 3790/65
43300 Koprivnica

Prejmite lepe pozdrave od vojaka iz Pančeva. V vojski še kar gre. Prosil bi vas, da tudi meni pošiljate glasilo Steklar. V juni-

ju pa se zopet vidimo na delovnem mestu. Se en pozdrav!

Tomo Alauf
V. p. 5000/7
26002 Pančevo

ZDRAVO VOJAKI!

V imenu uredništva pa tudi članov kolektiva iskrena hvala za pozdrave in kartice. Kot vidite, Steklar že prihaja na vaše nove naslove. Lep pozdrav

Urednik

Svim radnicima Steklarne Hrastnik sretnu Novu 1984 i puno radnih uspeha u njoj želi vam vojnik — graničar:

Dragan Caranović
V. P. 8940
81366 Vladimir

Naš dopust v Bohinju

ALI OBLJUBA DELA DOLG

Ja, moč beseda je dobro ostati. Zakaj? No, naj začnem od začetka.

Kakor vsako leto, smo se tudi letos v družinskem krogu zbrali na posvetu, »kam na dopust in če nam to stabilizacija sploh dopušča«. Po daljši razpravi je padla odločitev: »Letos si poskusimo to dobroto še privoščiti«. No pozneje je bila ženi (ki se je letos upokojila), odobrena še preventiva in je bilo, razumljivo, že lažje. Pred dvema leti, ko smo letovali, smo se odpravili tudi na Triglav, to pustolovščino sem v Steklarju že opisal. Takrat jo je ženi zagodla višinska razlika na pol poti, ter jo je hčerka morala pospremiti nazaj v dolino. Tiha želja vseh pa je bila, da bi spravili na naš najvišji vrh tudi mamo, oziroma ženo. Kakor je bila pred leti korajžna z veliko volje, je bila po tistem odstopu kar prestrašena in ni rada govorila o takšni turi. Na prigovarjanje je vedno odgovarjala, da ni nihče ne ve kako je, če ti pride tako hudo kot njej.

Končno smo dočakali sredo, 17. 8., ko smo se odpravili v Bohinj. Vreme je bilo lepo, toplo, družina pa tudi sami dobri znanci. »Spet bo prijetno«, je bil naš komentar. Samo mi se bolj malo držimo našega doma, ker radi vandrmo, da se nadihamo odličnega zraka in iz pljuč izpuhamo nesnago, ki se je med letom nabrala. Posebno okrog avtomatov se vedno kadi in ropoče, pa potem tako prija mir in svež zrak v naravi.

Že prvi dan so se mladi namočili v jezeru, ker po pripovedovanju Bohinjcev, še ni bilo tako tople vode kot je letos.

Pač je bilo dolgo in vroče poletje. Po spanju je padla odločitev: »Gremo okrog jezera!« Rečeno — storjeno, v dobrih dveh urah in pol smo bili okrog, kar je bil za nas rekord, ker smo včasih potrebovali za to pot več kot tri ure. »Kar dobri bomo za Triglav«, se je oglasila hčerka. Zadel jo je očitajoč pogled žene, ki ni bila nad tem preveč navdušena. »Ti, Simon in Jože le pojdite, z atom pa ostaneva v dolini«, je izjavila. »Brez tebe nikamor«, se je uprla hči in s tem je bila za ta dan debata končana. Nato se je začelo nabiranje kondicije. Voger, Voje vse do slapa Mostnica, kjer je res lepo in se spleča pogledati to lepoto.

Ko smo se vračali, smo se srečali z družino Strgaršek, ki jo je mahala proti Triglavu. Sam se je že dopoldan telefonično zanimal za vreme, Gito pa spraševal, če mislimo kaj na Triglav. Po prisrčnem srečanju, smo jim povedali, da še nismo kondicijsko pripravljene za takšno pot, pa še prehitri bi bili za nas. V ponedeljek pa morda poskusimo. »Dokler bo šlo, bo šlo«, je dodala Albina (žena). »Kako bi ma-

mi izbili strah pred višinsko razliko, se je glasno spraševala hčerka, ko smo bili sami. »Kaj če bi ji obljubili, da boš dal v Steklarja članek, če bo prišla na streho Jugoslavije«, se ji je posvetilo. Zvečer smo poskusili. »Mama v časopis bomo dali, če greš z nami na osvajalni pohod in dosežeš cilj«, sta v en glas zapela otroka. Kar dobro ji je delo, čeprav se je še obotavljala rekoč: »Če bom že jaz zmogla, kako boš pa ti, se je započela s pogledom vame. Si že pozabil, kako ubog si bil po avtomobilski nesreči in da imaš 30 šivov, pa ti on naprežanja lahko kateri počti? Sveto sem obljudil, da bom previden, da bomo šli počasi in če ne bo šlo, se vrnemo nazaj. Sin se je solidarno odločil, da bo šel z nama nazaj, če ne bova zmogla. Tako je padla odločitev, da se v ponedeljek odpravimo, če bo vreme.

V petek je prišla v dom še družina Užmah; Ludvik, Romana in hčerka Darja. Zvedeli so, da se odpravljamo v hribe in vprašali če se lahko pridružijo, ker še niso bili na Triglavu, želja pa je velika. Z veseljem smo jih sprejeli v našo »ekspedicijo«, seveda pa pripomnili, da bomo šli samo, dokler bo šlo. Domenjeno in sprejeto.

Zjutraj smo bili pred peto uro že pokonci. Zelo se je potrudila tudi Gita, ki nam je pripravila še zajtrk, pogrela čaj, ki smo ga vzeli s seboj in pa nekaj suhe hrane, da ne omagamo. Vreme čisto jasno, Triglav pa vabljiv brez oblaka. Oprtali smo nahrbtnike in pot pod noge. »V sredo nasvidenje«, smo še zakričali Giti, žena pa je še dodala, da mogoče tudi prej: Do Uskovnice je šlo vse po sreči. Tu je bil kratek oddih in malica, nato pa naprej. Dobro uro se dviga pot čez Uskovniško planino, kjer je morala pred dvema letoma Albina nazaj. S strahom smo gledali nazaj, kako ji bo šlo letos. Večkrat smo postali, spustili sapo, ji nalili čaja in si ogledovali lepo pokrajino. Še nam je predbro je komentiral Ludvik, ko smo gledali krasne pašnike brez govedi in brez ene pokošene bilke, čeprav je lepa vozna pot do Srednje vasi. Ljudem ne gre slabo, nam je razlagal že oskrbnik z Uskovnice. Vse je zaposleno v dolini, pa nimajo potrebe po dodatnem zaslužku. Mogoče bo čez čas drugače, je pripomnil. Pred vojno je bilo na paši 800 govedi, danes pa jih je le še sedem, mleka pa sploh ne dobiš izpod 40 din! Velika sirarna je že tretje leto zaprta, je še dodal. Res velike možnosti bi še imeli, samo kaj, ko so vse pastirske kočice spremenjene v vikende, res lepe, kar čudovite, a za skupnost ne dajo nič.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ivan Hočevar

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža

VIKTORJA MASTENA

iskrena hvala za cvetje in izraze sožalja.

Marija Masten

ZANIMALO VAS BO

OKTOBER 1983

SKLENILI REDNO DELOVNO RAZMERJE

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Odžić Duško — predstiskalec, Sivčević Vladimir — odnašalec stekla, Keranović Šerifa — odnašalka stekla, Mehmedović Fatima — odnašalka stekla, Blatnik Jože — odnašalec stekla, Pilić Luca — odnašalka stekla, Osmanović Fahrudin — odnašalec stekla.

TOZD avtomatska predelava steklene mase

Žibret Lea — kontrolor stekla, Sekić Hazema — kontrolor stekla, Pošebal Marjan — ključavničar, Tosić Marta — kontrolor stekla, Sekulić Dragutin — ključavničar.

TOZD orodjarna strugarstvo

Skerbiš Martin — čistilec modelov, Zorc Renato — strugar, Korbar Samo — strugar, Ilić Mirjana — čistilka modelov.

TOZD 5 energetika in ostale delavnice

Grum Milan — električar, Pirš Borut — ključavničar, Lipovšek Roman — elektromehaničar, Hozjan Aleš — ključavničar, Plazar Marko — ključavničar.

DSSS delovna skupnost skupnih služb

Razpotnik Srečko — voznik villičarja, Rorić Rajko — skladiščni delavec.

PREKINILI DELOVNO RAZMERJE

SAMOVOLJNA PREKINITEV

Tozd ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Perković Franjo — odnašalec stekla, Kmet Olga — natikalka.

DSSS delovna skupnost skupnih služb

Dabesković Marija — čistilka samskih domov, Gorenjc Dušana — pomožna delavka v bifeju.

POIZKUSNI ROK

TOZD avtomatska predelava steklene mase

Zagorec Anica — kontrolor stekla.

TOZD orodjarna strugarstvo

Zelesnik Marjan — strugar.

OBŠLI V JLA

TOZD dekorirnica in satinirnica

Jelaković Branko — pomožni delavec v slikarnici.

TOZD orodjarna strugarstvo

Škrinjtar Anton — dostavljalec modelov.

TOZD energetika in ostale delavnice

Završnik Marjan — ključavničar.

UPOKOJENI

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Završnik Marija — brusilka stekla.

TOZD orodjarna strugarstvo

Strniša Marjan — dežurni kovinostugar, Piliš Vinko — polirec modelov na vretenu (invalid III. kategorije).

POROČILI SO SE

Lješnjanić Čazo in Krcić Senada.

PRIRASTEK V DRUŽINI

Vavtar Iztok, sin Alen; Halilović Milena in Fehro, hči Jasmina; Radosavljević Marica, hči Senada; Biderman Jože, sin Martin.

KRVODAJALCI

Bevec Goraz	TOZD 4
Bec Jera	TOZD 1
Kovač Martina	TOZD 1
Pap Edvard	TOZD 1
Šoba Viktor	TOZD 4
Vidmar Karl	TOZD 1
Volfand Alfred	TOZD 1
Zalaznik Jernej	TOZD 1
KRVODAJALCI ISKRENA	
VAM HVALA!	

DELOVNE OBVEZNOSTI SO KRŠILI . . .

Disciplinska komisija DO Steklarne Hrastnik je na 20. redni seji, dne 13. 9. 1983 obravnavala 34 kršiteljev delovnih obveznosti. Izrekla je naslednje disciplinske ukrepe.

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Lolica SAVIČ je v kopalnici fizično obračunavala s Čidič-Omerčić Hano, zato ji je disciplinska komisija izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 12 mesecev.

Pri Đulki KURTIĆ je bila opravljena hišna preiskava na njenem domu in je bilo najdeno večje število steklenih izdelkov last Steklarne Hrastnik. Disciplinska komisija ji je zato izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 12 mesecev.

Stanko STOJANČIĆ je zapustil delovno organizacijo med delovnim časom in šel v samopostrežno trgovino. Komisija mu je izrekla javni opomin.

TOZD avtomatska predelava steklenih izdelkov

Ismet BASIC je bil v času bolniškega staleža odsoten od doma ob kontroli bolnikov na domu. Disciplinska komisija mu je zato izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za 12 mesecev.

Emir RADOJČIĆ je malomarno opravljal svoje delo. Disciplinska komisija mu je zato izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za 12 mesecev.

Salih JUSIĆ je malomarno opravljal svoje delo. Disciplinska komisija mu je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za 6 mesecev.

Ivan JAZBEC je prišel na delo v vinjenem stanju, kar je dokazal tudi alkotest. Disciplinska komisija mu je zato izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za 12 mesecev.

Hana OMERČIĆ-ČIDIĆ je v kopalnici z zmerjanjem oziroma prerekanjem povzročila fizični obračun med njo in Savič Lolicom. Disciplinska komisija ji je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za 12 mesecev.

Pri Jasmini KARAHASIMOVIĆ je bila opravljena hišna preiskava. Najdeno je bilo večje število steklenih izdelkov. Disciplinska komisija ji je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za 12 mesecev.

Vlado BOSANKIĆ je, kljub opozorilu, odpadne črepinje stresal v bunker, ki ni namenjen za njih. Disciplinska komisija mu je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev.

Frida ŽLAK je na delovnem mestu večkrat udarila sodelavko. Disciplinska komisija ji je izrekla javni opomin.

Jolanda KLEMENČIĆ je dvakrat neopravičeno izostala z dela. Disciplinska komisija ji je izrekla javni opomin. DO mora plačati pavšalno odškodnino povprečnega OD za 8 ur, povečan za 100 %.

Vera BUKOVŠEK je prišla na delo v vinjenem stanju, kar je potrjil tudi opravljen alkotest. Istega dne je zamudila na delo in ima za ta dan neopravičeno izostanek. DO mora plačati tudi pavšalno odškodnino povpreč-

nega OD za 8 ur, povečanega za 100 %.

Nijaz ČAJIĆ je bil ob kontroli bolnikov na domu odsoten, zato mu je disciplinska komisija izrekla javni opomin.

TOZD energetika s ključavničarsko delavnico

Ivan BIDERMAN je moral zaradi vinjenosti predčasno zapustiti delovno organizacijo. Disciplinska komisija mu je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 12 mesecev.

Rado HAUPTMAN je bil odsoten od doma. Kljub obveznosti zaradi dežurstva, ga dežurni tovarne ni našel doma. Izrečen mu je bil ukrep prenehanja delovnega razmerja, pogojno za 12 mesecev.

DSSS — delovna skupnost skupnih služb

Alojz TOVORNIK je predčasno zapustil delovno organizacijo in s tem povzročil »ozko grlo« pri odvozu steklenih izdelkov iz obrata. Disciplinska komisija mu je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 12 mesecev.

Pri Ljubici LJATIFI je bila opravljena hišna preiskava. Najdeno je bilo večje število steklenih izdelkov, last Steklarne Hrastnik. Disciplinska komisija ji je izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 12 mesecev.

Pri Nuri ŠABANI je bila opravljena hišna preiskava na njenem domu in je bilo najdeno večje število steklenih izdelkov, last Steklarne Hrastnik. Disciplinska komisija ji je zato izrekla prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 12 mesecev.

Lažje so kršili delovne obveznosti

TOZD ročna in polavtomatska predelava steklene mase

Oskar MAURER.

TOZD avtomatska predelava steklene mase

Milan EMERŠIĆ, Viljem VORŠIĆ, Miroslav ĐUKIĆ, Zlatka JUSUFOVIĆ, Radojka SIMAKOVIĆ, Bojan KIRN, Ružica ADŽAGA, Zubhija ZUKIĆ, Mileva NIKOLČIĆ.

TOZD dekorirnica s satinirnico

Iztok GRAHEK.

TOZD energetika s ključavničarsko delavnico

Danilo STRADAR, Derviš TAHIROVIĆ.

Podatke zbrala:

Marjana Zelesnik

Predsednik disciplinske komisije
Edi Gorenšek

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

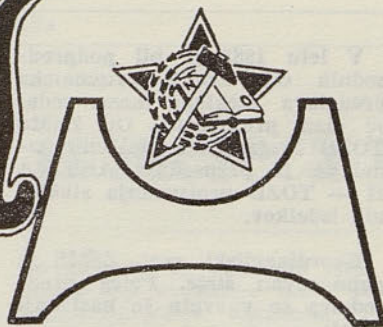
VODORAVNO: Dan republike, kanela, omot, Orr, lar, Oparin, lok, Meša, Ado, Korana, anoda, A. Z., Isar, tram, natrij, ded, Van, Claude, avesta, spona, Issa, Ileana, spis, predtekma, izid, sla, radiotehnik, Odak, Ada, Nela, kap, Aralsk, Dol, Eratosten, elita, Ovid, sienit, Ipin, Bani Sadr, otava, Kivi, animator, naton, okan.

(K. D.)

PREKLIC IZKAZNICE za izplačilo OD

Veljavnost izkaznice preklicujejo:

Todić Mirjana — TOZD-2, C. 1. maja 20, Hrastnik
Sekulić Zdravko — TOZD-2, C. 1. maja 20, Hrastnik
Radić Ivo — TOZD-1, Podkraj 70/a, Hrastnik
Burhan Zlata — TOZD-2, Log 14, Hrastnik
Josić Mirjana — DSSS, Grajska pot 8, Hrastnik
Mišić Hana — TOZD-1, Brdce 20, Hrastnik
Racki Aleš, TOZD-1, Novi Log 7/b, Hrastnik
Štaut Karel — TOZD-2, Breg 13, Loka pri Zidanem mostu
Meterc Denis — TOZD-4, Log 28/a, Hrastnik.

Akcijski odbor Steklar YU v Skopju

Dne 28. 10. 1983 je bil sestanek Akcijskega odbora brigade Steklar YU v Skopju. Sestanka sva se udeležila tudi midva s Stankom. Udeleženci so prišli skoraj iz vseh steklarn Jugoslavije. Manjkalo jih je nekaj, kateri zaradi objektivnih razlogov niso mogli priti. Tudi k nam v Steklarno je prišlo obvestilo zelo pozno. Tako, da sva se s Stankom odpravila na pot v zadnjem hipu.

Malo naju je sicer skrbelo, še posebno pa mene, kako bo, saj v Skopju še nikoli nisem bila. Jaz sem stvar vzela bolj zares kot on, saj od udeležencev sestanka nisem poznala nikogar.

Snidenje z njimi je bilo enkratno, tovariški pozdrav pred tovarno stekla v Skopju z njihovimi mladinci in z ostalimi že prispelimi udeleženci.

Ob 16. uri, kot je bilo dogovorjeno, smo si ogledali njihovo tovarno, predvsem avtomatsko predelavo, kjer proizvajajo embalažno steklo, predvsem steklenice različnih velikosti in dimenzij. Povedali so nam, da imajo še obrat za proizvodnjo kristalnega stekla, nekaj je tudi ročne proizvodnje razsvetljavnega stekla, ki pa se bistveno loči od naše proizvodnje. Imajo še obrat za proizvodnjo steklene volne, ki pa ni posebno rentabilen, tako da ga mislijo celo ukiniti.

Po ogledu smo se odpravili v njihovo sejno sobo, kjer smo imeli sestanek. Predsedujoči iz Zaječarja, tovariš Živojin Tosič, je podal poročilo o uspešnosti brigade Steklar YU na Đerdapu. Rezultati, ki jih je dosegla ta brigada so bili že objavljeni v

predhodnih številkah Steklarja, zato v tej številki ne bi o njih podrobneje govorila.

Ob koncu sestanka, ko smo analizirali rezultate te brigade, smo ugotovili, da je bila uspešna, ter da se ta tradicija mora nadaljevati. To pomeni, da brigada Steklar YU mora ostati takšna kot je, če ne celo boljša, le nekatere mladinske organizacije morajo rešiti probleme v svojih delovnih organizacijah glede pošiljanja mladincev v brigado.

Znano je, da vsako leto, ko pride do sestave brigade, imamo probleme z vodstvom po TOZD, saj nam ne dovolijo poslati v brigado tistih brigadirjev, ki jih mi predlagamo.

V prihodnje se ne bomo smeli zadovoljiti s štipendisti, saj to je delavska brigada, ne pa brigada štipendistov.

Naslednje leto bodo organizacijo brigade prevzeli mladi iz Lipika. Najverjetneje bo mladinska akcija v Jasenovcu ali v Kutini; obe sta zvezni akciji.

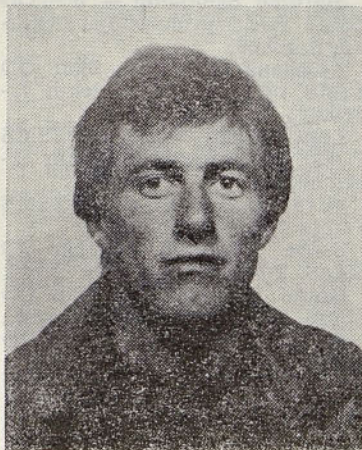
Na koncu je bilo dogovorjeno, da bo naslednja seja Akcijskega odbora v Paračinu.

Po končanem sestanku so naša gostitelji iz Skopja predvsem brigadirja Zoran in Zlatko, popeljali po Skopju, razkazali mesto in njegove znamenitosti. Znana je njihova gostoljubnost in prijaznost, tako, da sva se s Stankom počutila kot doma.

Ob slovesu smo si segli v roke in obljubili, da se ponovno srečamo na naslednjem akcijskem odboru v Paračinu, če ne bo šlo drugače se vidimo na delovni akciji v Jasenovcu ali Kutini.

Dragi

Cvijetin Neškovič

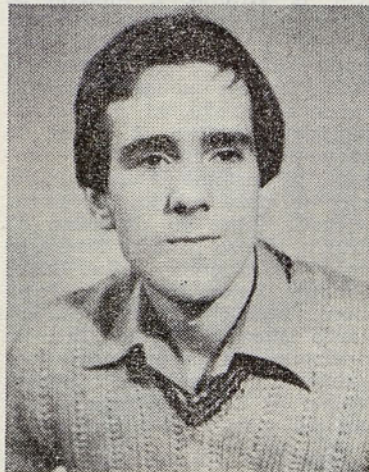

Rojen 18. 11. 1958 v Gračanici, po poklicu strojni tehnik. V DO Steklarna Hrastnik zaposlen od leta 1980 dalje. Do sedaj je bil predsednik OO ZSMS TOZD Avtomatska predelava steklene mase in predsednik KS ZSMS Steklarna Hrastnik. Mladina obeh delovnih organizacij mu je na volilno-programski konferenci ponovno zaupala nalogo predsednika KS ZSMS Steklarna-Sijaj. Poleg tega pa je tudi član občinske konference ZSMS Hrastnik.

Matej Šalamon

Rojen 13. 4. 1965 v Hrastniku. Po končani osnovni šoli leta 1978 se je zaposlil v Sijaju, kot delavec OPD. Je član predsedstva OO ZSMS Sijaj, sedaj pa opravlja funkcijo podpredsednika KS ZSMS Steklarna-Sijaj Hrastnik.

Marko Kavzar

Rojen 18. 6. 1956 v Trbovljah. Končal je prometno tehnično šolo v Zagorju, v DO Steklarna je zaposlen od leta 1979. Sicer pa opravlja dela in naloge vodje transporta.

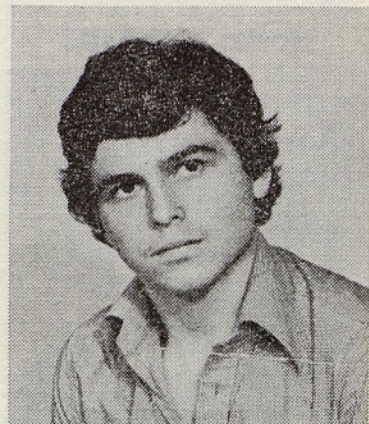
Bil je predsednik OO ZSMS TOZD Energetika s ključavničarsko delavnico, sedaj pa opravlja funkcijo sekretarja KS ZSMS DO Steklarna-Sijaj.

Mehmed Husič

Rojen 27. 1. 1960 v Duboščici, občina Lukavac. Po poklicu je strojni tehnik. V DO Steklarni je zaposlen od leta 1981. Do prihoda v Hrastnik je bil družbenopolitično aktiven v svojem kraju, kjer je bil predsednik mladine v krajevni skupnosti Duboščica, ravno tako predsednik mladine v JLA v Bogutovač-kov Banji pri Kraljevu. Je član ZK od leta 1977. V Steklarni je bil v letu 1983 predsednik OO ZSMS TOZD Avtomatska predelava steklene mase. Sedaj pa je predsednik OO ZSMS TOZD proizvodnja steklenih izdelkov.

Bojan Lipec

Rojen 11. 6. 1958 v Trbovljah, po poklicu je strojni tehnik. V DO Sijaj je zaposlen od leta 1978 in opravlja delo normirca-tehnologa. Do sedaj je bil predsednik O OZSMS Sijaj. Je član predsedstva KS ZSMS, je predsednik OO ZSMS TOZD proizvodnja svetil.

Predstavljamo vam...

Že v prejšnji številki Steklarja smo v naši rubriki povedali, da bomo objavili sestavo novega vodstva KS ZSMS. Sedaj je pred nami nova številka Steklarja in v njej izpolnjujemo našo obljubo.

PRESEDSTVO KS ZSMS STEKLARNA-SIJAJ

1. Cvijetin Neškovič — predsednik KS ZSMS,
2. Matej Šalamon — podpredsednik KS ZSMS,
3. Marko Kavzar — sekretar KS ZSMS,

4. Mehmed Husič — predsednik OO ZSMS TOZD proizvodnja steklenih izdelkov,

5. Bojan Lipec — predsednik OO ZSMS TOZD proizvodnja svetil,

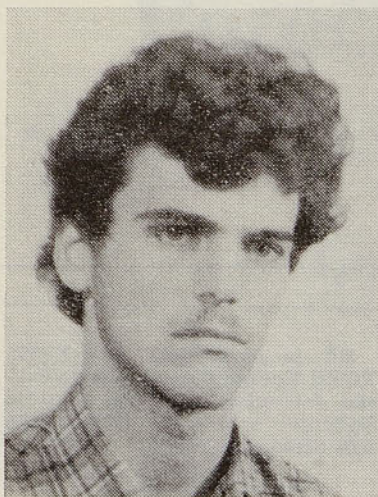
6. Franc Rajh — predsednik OO ZSMS TOZD orodjarna,

7. Aleš Volaj — predsednik OO ZSMS TOZD energetika,

8. Dragica Krneta — urednik Glasila mladih.

Kot opombo pa navajam, da vodstva mladinske organizacije DSSS še nismo izvolili. To naloge bomo opravili v decembru.

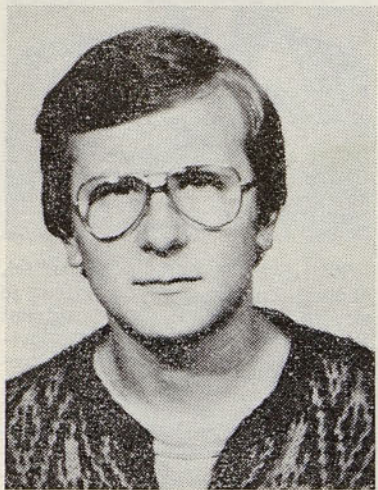
Franc Rajh

Rojen 9. 10. 1960 v Ormožu, končal kovinarsko šolo v Zagorju, v DO Steklarna zaposlen od leta 1978, opravlja dela in naloge pri popravilu modelov v Orodjarni.

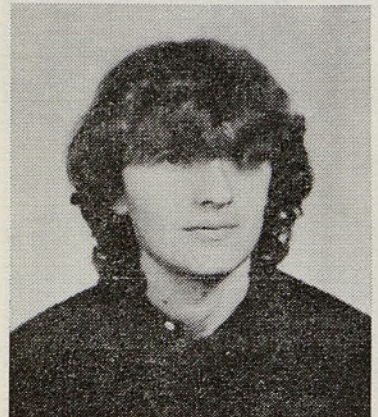
Je član predsedstva OO ZSMS TOZD Orodjarna, hkrati pa je predsednik OO ZSMS v Orodjarni.

Aleš Volaj

Rojen 14. 4. 1963 v Trbovljah, končal je kovinarsko šolo v Zagorju. V DO Steklarni je zaposlen od leta 1980. Opravlja dela in naloge ključavničarja v TOZD Energetika. Je predsednik OO ZSMS Energetika. Poleg tega pa opravlja še funkcijo predsednika OO ZSMS Dol.

Novko Kolobarič

Rojen 12. 8. 1960 v Tesliču, po poklicu je strojni ključavničar. V DO Steklarni je zaposlen od leta 1979. Je aktiven športnik, večkrat pa je dal svoj delež pri uspehu brigade Steklar YU, tako je bilo tudi letos na Đerdapu.

V letu 1983 je bil podpredsednik OO ZSMS Avtomatska predelava steklene mase, sedaj je član predsedstva OO ZSMS TOZD Proizvodnja steklenih izdelkov in predsednik AKTIVA II — TOZD proizvodnja steklenih izdelkov.

Koordinacijski svet ZSMS je poimenovan širše. Poleg predsedstva so v svetu še naslednji člani:

Alojz Bevc — član OO ZSMS proizvodnja steklenih izdelkov,
Omer Cidič — član OO ZSMS TOZD proizvodnja steklenih izdelkov,

Marinko Zgonjanin — član OO ZSMS TOZD proizvodnja steklenih izdelkov,

Zvezdana Tosič — član OO ZSMS proizvodnja steklenih izdelkov,

Lora Hlastec — član OO ZSMS TOZD proizvodnja steklenih izdelkov,

Silva Cesar — član OO ZSMS TOZD proizvodnja svetil,

Brane Zupančič — član OO ZSMS TOZD proizvodnja svetil,

Brane Zakušek — član OO ZSMS TOZD proizvodnja svetil,

Franc Seničar — član OO ZSMS TOZD orodjarna,

Drago Vovk — član OO ZSMS TOZD orodjarna,

Marinka Anžlovar — član OO ZSMS TOZD orodjarna,

Ernest Glinšek — član OO ZSMS TOZD energetika,

Zlatko Perikič — član OO ZSMS TOZD energetika,

Janez Kušek — član OO ZSMS TOZD energetika.

Blagajnik pri KS ZSMS: Dragica Krneta.

Upamo, da bo novo vodstvo mladinske organizacije izpolnilo pričakovanja, oziroma izpolnili naloge, ki so si jih zadali v svojih programih, v nadaljnjem delu pa jim zaželimo veliko uspeha.

LUTKOVNA PREDSTAVA

Mentorica literarno novinarskega krožka me je izbrala med članicami krožka: »Oglej si lutkovno predstavo Cesarjeva nova oblčila — saj vsebino menda poznaš — in vprašaj vendar kaj tudi nastopajočega!« Tako sem se pogovarjala s Cvetom Severjem iz Kranja. Z lutkami se ukvarja že dvajset let in pravi, da mu je to delo močno všeč. Lutke prikazuje za odprtim odrom. Najraje pa igra preproste igrice za otroke, ki so njegova najljubša publika. Z igrico, ki jo je prikazal hrastniškim otrokom, je nastopil že na Dunaju, kjer je požel visoko priznanje. Njegove lutke so drugačne od drugih, ker so iz lesa. Visoke so do 80 cm in precej težke. Lutke oblikuje Peter Jovanovič, Jelka Godec-Tomšič in še nekateri. Janez Bitenc in Cvetu Zlate pa poskrbita, da je predstava tudi glasbeno opremljena. Andres Valdes je Cvetu Severju pomagal pri gibu v naši pravljici.

Predstava mi je bila močno všeč. Lutkar je z malčki lepo sodeloval, skupaj so zapeli. Na odru je razigran, delo predstavlja z občutki in resnično ljubeznijo.

Nadja Potrata, 6. razred
lit.-nov. krožek OŠ NH Rajka

KOLIKOR JE ZVEZD NA NEBU

V eni izmed prvih številčk letošnjega Pionirskega lista sem opazila razpis jugoslovanskega natečaja Glasbeno-lietrarno ustvarjanje mladih. Ker že od petega leta naprej komponiram, sem poslala na natečaj skladbo »Kolikor je zvezd na nebu«, za katero sem sama napisala tekst, glasbo in klavirsko spremljavo.

Minil je že mesec dni, vendar nisem dobila nikakršnega obvestila. Počasi sem se sprijaznila z mislijo, da je v Jugoslaviji veliko mladih skladateljev. Naslednji teden pa je prišlo priporočeno pismo — pisalo je, da sem se med 119 prijavljenimi uvrstila med dvanajst izbranih. Zaključna prireditev bo 5. novembra v dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu.

Četrtega oktobra smo prišli v Zagreb v Pionirski dom »Marko Oreškovič«, ki je v najlepšem delu mesta: pod zagrebško katedralo je urejen park, v njem je lepa, svetla zgradba, na pročelju so naslikani maki.

V knjižnici smo se zbrali nastopajoči iz vse Jugoslavije in se hitro spoprijateljili. V dvorani smo imeli potem vaje. Bila sem radovedna, kakšen je aranžma moje pesmi. Malce sem bila presenečena, ker je bila skladba precej počasnejša, nekateri akordi so bili spremenjeni, vendar je osnovna melodija ostala ista. »Pač, se bom naučila pa takole!« sem si rekla.

Spoznala sem veliko znanih imen v glasbi, največ pa mi je pomenilo priznanje Vlada Dolenca: »Danina skladba je odlična! Zame, ki sem stara trinajst let in pol, je to res veliko priznanje.

Drugi dan smo nastopili in glasbeno-scenska skupina Makovi je spremljala nekatere nastopajoče. To je pevski zbor, sestavljen iz otrok, ki obiskujejo glasbeno šolo.

Ura je bila kmalu deset. Prižgali so se reflektorji, kamere so bile pripravljene, dvorana s 1.800 sedeži je bila nabito polna. Čas je hitro tekkel in kmalu sem bila na vrsti jaz. Pogumno sem stopila na oder in odpela pesem. Med ploskanjem je neka deklica pritekla k meni, mi izročila šopek rož in mi čestitala. Vsi nastopajoči so mi zavidali, ker sem edina dobila cvetje.

Bilo je zelo prijetno, čeprav tudi naporno. Ta dva dneva sta se mi zdela kot v pravljici!

Dana Maurovič, 7. razred
članica lit.-nov. krožka
OŠ NH Rajka

TABORNIŠTVO

V Hrastniku imamo taborniški dom in tudi taborništvo samo je zelo privlačno. Člani našega oddela smo učenci od prvega do šestega razreda OŠ. Razvrščeni smo v vode medvedkov in čebelic ter tabornikov in tabornic. Lani je bilo štirideset tabornikov, letos nas je že šestdeset. »Krivec« za večji vpis je taborjenje na Kalu s skupino Črnega diamanta iz Trbovelj.

Drugi dan našega taborjenja se je zgodila nesreča. Vsi večji

taborniki smo se odpravili po drva. Neprevidno sem skočila s skale in nisem mogla več vstati. Moral me je pobrati tovariš in me kot dojenčka odnesti v avtomobil ter me odpeljati v bolnišnico. Tam sem ostala nekaj dni. Drugi otroci pa so ostali na taborjenju še cel teden in uživali v naravi. Tabornik mora imeti naravo rad in se v njej znajti.

Julija Grahek, 6. razred
lit.-nov. krožek OŠ NH Rajka

POGOZDOVANJE NA KOPITNIKU

V soboto, 7. novembra smo se učenci naše osnovne šole udeležili pogozdovanja na Kopitniku. Na to akcijo nas je povabila Gozdarska skupnost. Delali smo dobrih pet ur in bili kljub mrazu zelo prizadevni. Hrib je bil zelo strm, vendar nam je uspelo posaditi kar šest tisoč smrečic.

Upam, da se bomo še kdaj udeležili kakšne podobne akcije — tako namreč koristimo sebi in poznejšim rodovom.

Erna Klanjšek, 7. razred
lit.-nov. krožek OŠ NH Rajka

DELO V LITERARNO-NOVINARSKEM KROŽKU

Literarno-novinarski krožek letos prvič vodi Sonja Juvan. Odločila sem se, da bom postala novinarka in zato sem se vključila v ta krožek. Delo v njem je zelo pestro. Članice smo sama dekleta, večina nas je zelo zgovornih in zato ni dvoma, da bomo dobre novinarke. Ob prebiranju naših del se pošteno nasmejimo, posebno se zabavamo ob Petrinih in Andrejinih monologih. Sonja pa nas poučuje, kako naj naredimo intervju, kam moramo postaviti vejico, skratka vse, kar mora vedeti literat in novinar. Kadar smo brez domače naloge, »pokaže zobe« in zna biti prav huda. Zabičala nam je, da nas ne bo poslušala, kadar ji bomo rekle t'ršica in le nekatera dekleta ji že pravijo Sonja, druge pa še vedno vztrajamo pri t'ršica.

Nadja Potrata, 6. razred
lit.-nov. krožek OŠ NH
Rajka

Septembra smo se dekleta prvič zbrala in se pogovorila o našem delu. Tovarišica Sonja nas je seznanila z nalogami, ki nas čakajo. Krožek redno obiskujemo vsak torek ob 16. uri. Delo je pestro in raznoliko. Najbolj vesele smo bile, ko nam je tovarišica Sonja obljubila, da si bomo ogledale Radio Trbovlje in knjižnico Toneta Seliškarja. S tovarišico Sonjo se zelo dobro razumemo in dobro sodelujemo. Rada pišem spise, pesmi in podobno, novinarka pa ne bi rada postala, čeprav je to razgibano in raznoliko delo. Pri krožku se nikoli ne pogovarjamo o stvarih, ki nas ne bi zanimale. Veliko se pogovarjamo in razmišljamo o delu novinarjev in literarnih ustvarjalcev. Delo v krožku me veseli in ga imam rada.

Dagmar Kadrijevič, 7. razred
lit.-nov. krožek OŠ NH Rajka

Program izobraževanja iz varstva pri delu in požarne varnosti

OBVEZNO SI PREBERITE!

V današnji številki STEKLARJA je v prilogi natisnjen tudi — PROGRAM IZOBRAŽEVANJA IZ VARSTVA PRI DELU IN POŽARNE VARNOSTI.

Člen 14. in člen 15. Zakona o varstvu pri delu izrecno določata, da morajo biti delavci v OZD, ki delajo na delih in nalogah s povečano stopnjo nevarnosti ter za zdravje škodljivih delih, teoretično in praktično usposobljeni o delovnih pogojih, nevarnostih pri delu, varstvenih ukrepih, sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu in njihovi uporabi.

Izhajajoč iz te zakonske obveznosti je vsak delavec v naši DO dolžan, da si program izobraževanja iz varstva pri delu in varstva pred požarom prebere ter ga shrani, kajti ta program je sestavni del izobraževanja iz varstva pri delu in požarnega varstva, ki ga je potrebno vsake dve leti obnoviti.

PROGRAM IZOBRAŽEVANJA IZ VARSTVA PRI DELU IN POŽARNE VARNOSTI

PRAVNA UREDITEV VARSTVA PRI DELU

I. UVOD

V ustavi SFRJ in republiški ustavi je zapisano, da je varstvo pri delu ena izmed temeljnih pravic delovnega človeka in da je vsaka delovna organizacija dolžna zagotoviti svojim delavcem zdrave in varne pogoje dela. Zagotovitev kar najbolj varnega dela ima vse pomembnejšo vlogo v celotnem modelu napredka sodobne industrije. Ne da bi se izgubljali v podrobnejših statističnih ugotovitvah, lahko rečemo, da je med mnogimi problemi ljudi, ki delajo v industriji, ena najbolj bolečih in najdražjih problemov, poškodba pri delu.

Zakon o varstvu pri delu, skupaj z republiškimi zakonom o delovnih razmerjih tvori pomemben vir pozitivnega urejanja medsebojnih razmerij v združenem delu. Skupaj z drugimi predpisi s področja zdravstva, socialnega zavarovanja in drugimi zakoni, pa zakon o varstvu pri delu pomeni konkretizacijo ustavne pravice SRS, da na svojem področju problematiko o varstvu pri delu pravno uredi v skladu s potrebami združenega dela.

Kot že povedano, so subjekti samoupravnega sporazumevanja s področja varstva pri delu po zakonu, izključno delavci sami. Kadar se delavci sporazumejo, da bodo uredili načine uresničevanja pravic, obveznosti in dolžnosti s področja varstva pri delu, to uredijo s samoupravnimi akti. Te akte sprejemajo pristojni organi, to je delavski svet na nivoju delovne organizacije oziroma TOZD.

S tem je tudi podana obveznost, da vsak delovni človek aktivno sodeluje pri izvajanju in zagotavljanju varstva pri delu.

Samoupravni splošni akti s področja varstva pri delu in varstva pred požarom v Steklarni Hrastnik so:

1. PRAVILNIK O VARSTVU PRI DELU;

2. PRAVILNIK O VARSTVU PRED POŽAROM;

3. PRAVILNIK ZA OSEBNO VARSTVO PRI DELU IN OSEBNI VARSTVENI OPREMI;

4. NAVODILA IN METODOLOGIJO O PERIODIČNIH PREIZKUSIH (okoliških delavci na delovnih mestih in v delovnih prostorih ter periodičnih pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav);

5. ROKI IN DELOVNA OPRAVILA (oziroma dela na katerih morajo biti delavci zdravstveno periodično psihofizično pregledani);

6. PROGRAM TEORETIČNEGA IN PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA IZ VARSTVA PRI DELU TER ROKE PREIZKUŠANJA ZNANJA.

Po zakonu o varstvu pri delu je obveznost vsake DO, z večjimi nevarnostmi za poškodbe in obolenja, da ima organizirano posebno strokovno službo varstva pri delu, in v tej službi osebe s pooblastilom, ki imajo predpisano strokovno izobrazbo varstvenega inženirja.

Seveda za zagotavljanje izvajanja predpisov ni dovolj samo služba. Predvsem je važno, da se po samoupravni poti doseže, ne samo izvajanje, ampak tudi razvijanje in pospeševanje varstva pri delu.

Glavni nosilec je delavski svet, kateri sprejme in odloča o programih in drugih zadevah varstva pri delu.

Izvajanje teh nalog pa ni samo dolžnost delavskega sveta in službe varstva pri delu, ampak je obveza vsakega posameznega delavca.

Nikoli ne smemo pozabiti to, da je varstvo pri delu sestavni del proizvodnega procesa.

Če pogledamo kaj je varstvo ali zaščita človeka, vidimo, da je to zelo široko področje in da naj bi se s celokupnostjo ukrepov zagotovila fizična in moralna integriteta delavca. Ti ukrepi so tehnični, zdravstveni, socialni, vzgojni, pravni in še drugi, ki pa se včasih smatrajo nepomembni.

Vsekakor pa je politika zaposlovanja in izobraževanja bistvenega pomena pri izvajanju varstva pri delu.

II. VARNOSTNI UKREPI IN NORMATIVI

Varnostni ukrepi in normativi so načini in sredstva za odkrivanje, preprečevanje in odstranjevanje škodljivih vzrokov, ki omogočajo varno in zdravju neškodljivo delo delavca na njegovem delovnem mestu.

Normativi s področja varstva pri delu so običajno določene mere in količine, ki jih je treba pri izvajanju varstva pri delu upoštevati.

Vsa dejanja, ki lahko preprečujejo telesne poškodbe, poklicne in druge bolezni v zvezi z delom, škodljive posledice za delovno sposobnost, zdravje in življenje delavca, lahko v najširšem pomenu besede štejejo za varstvene ukrepe in normative s področja varstva pri delu.

Varnostne ukrepe in normative lahko razvrščamo na skupine in to:

A. Splošne varnostne ukrepe in normative;

B. Posebne varnostne ukrepe in normative;

C. Varnostne ukrepe in normative v zvezi z delovnimi pogoji.

A. SPLOŠNI VARNOSTNI UKREPI IN NORMATIVI

Splošni varnostni ukrepi in normativi naj veljajo v splošnem za vsa organizacijska delovna mesta v DO Steklarna Hrastnik. S splošnimi varnostnimi ukrepi in normativi naj bi bilo možno izvajati učinkovito varstvo pri delu v normalnih delovnih razmerah in tam, kjer delavci niso izpostavljeni posebnim nevarnostim in škodljivostim.

1. Gradbeni objekti oziroma prostori v objektih morajo biti projektirani namensko, urejeni in vzdrževani. Predpisi nas obvezujejo, da imamo ob proizvodnih prostorih tudi vzporedne prostore, ki so namenjeni za normalno odvijanje proizvodnega procesa in za potrebe delavcev. To so razna skladišča in druga postrojenja, ki ne sodelujejo direktno v proizvodnem procesu. Za namene in potrebe delavcev pa so to jedilnica, garderoba, kopalnica, umivalnica, sanitarije in še drugi prostori.

Predpisi nam odredijo v objektih ogrevanje, razsvetlavo, odstranjevanje škodljivih snovi, preprečevanje ropota in vibracij itd.

Določena je minimalna podna površina: 2 m² na delavca in 10 m³ zračnega prostora. Delovni prostor mora biti visok najmanj 2,8 m.

Urejeni morajo biti prehodi, stopnišča, hodniki in transportne poti. Transportne poti morajo biti toliko široke, da omogočajo zanesljiv in lahek transport materiala, delov in izdelkov in zaznamovane z vidnimi črtami svetle barve širokimi najmanj 5 cm.

2. Gibanje ljudi in notranji transport je eno najpomembnejših vprašanj. Tu je potrebno doseči, da se vsak ravna po splošnih načelih in predpisih, ki urejajo to področje. Nevarnost poškodb ne preti samo na delovnem mestu. Tudi drugje je potrebno upoštevati navodila in pravila varnega in lepega vedenja, kajti poškodbe nastajajo tudi na poti od doma do delovnega mesta in obratno.

Vozniki so dolžni, da med vožnjo po transportnih in prometnih poteh s signali na nevarnost opozarjajo in da ne prekoračijo hitrosti 5 km/h v delovnih prostorih, na dvoriščih pa 10 km/h. Pri hoji in delu na strehah je posebno uporabljati za to namenjene prehode in druge pripomočke, ki zagotavljajo varno delo oziroma gibanje.

3. Delovne priprave in naprave

Vsako, na novo izdelano napravo ali pripravo mora proizvajalec opremiti z navodilom za varno uporabo ter načinom preizkušanja in vzdrževanja. Poleg izvedbe ukrepov predhodnega varstva in izdaje obveznih navodil pa moramo skrbeti za periodične preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav.

Poleg navedenih pregledov mora DO poskrbeti tudi za druge preglede. Praviloma so ti pregledi: dnevni, tedenski, polletni, letni in generalni.

Za delovne priprave in naprave ter varstvene naprave na njih veljajo sledeča načela:

— če je le mogoče, mora biti varnostna naprava vgrajena v samo napravo,

— varnostna naprava mora biti konstruirana in nameščena tako, da prepreči v vsakem primeru, da roke ali drugi deli telesa ne morejo med delom v nevarno območje,

— vsaka varnostna naprava mora biti po svoji konstrukciji taka, da ne predstavlja nov vir nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare delavcev pri delu.

Pri popravilih in vzdrževanju moramo upoštevati sledeče: predno se prične s popravilom delovne naprave ali priprave na mehaniziran pogon, je treba najprej izključiti električni tok tam, kjer je priključen na razdelilno omrežje. Samo poklicani sme sneti napis in znova vključiti delovno pripravo, to pa šele potem, ko se prepriča, da je popravilo končano in da so varnostne naprave na svojih mestih.

Med delom je prepovedano popravljati, ročno mazati ali čišiti delovno pripravo, razen če ni za to posebej prirejena.

Odpadna olja, maziva in podobne materiale, ki bi lahko onesnaževali okolje moramo shranjevati na določeni mestih in v ta namen določenih posodah.

4. Električni tok

Nevarnost električnega toka je velika, posebno za nepoučene osebe. Poškodbe so običajno smrtno, zato moramo še bolj upoštevati navodila za varno delo pri uporabi elektro naprav. Osnovno pravilo je, da sme električne naprave vzdrževati le električar oziroma strokovno usposobljena oseba, ki pozna nevarnosti električnega toka.

Vsaka električna naprava, stroj ali priprava mora biti označena z vidnimi opozorilnimi znaki ali napisi. V prostor z električnimi napravami pod napetostjo je opozorilnimi znaki ali napisi. Vstop v prostor z električnimi napravami pod napetostjo je dovoljen samo pooblaščenim osebam. V posebnih delovnih pogojih (mokri in vlažni prostori) se morajo uporabiti le električni potrošniki, priključeni na malo napetost 42 V oziroma 24 V.

Za nevarno napetost dotika velja napetost nad 65 V.

Pri električnih napravah s katerimi rokujemo, je potrebno biti pozoren, da so priključki (kabel, vtičnica, vtič, stikalo itd.) brezhibni. V kolikor se pojavi okvara, je potrebno prekiniti delo in obvestiti odgovorno osebo, da se napaka odpravi.

5. Ropot in vibracije

Zvoke in šume, ki zaradi svoje jakosti in sestave presegajo dovoljene nivoje ropota, imenujemo škodljiv ropot. To je zlasti ropot, ki moti razne vrste dejavnosti kot je neposredno sporazumevanje z govorom in onemogočanje sprejemanja zvočnih signalov. Na okvaro sluha vpliva predvsem jakost in trajanje obremenitve. Še hujše so posledice, če se vzporedno pojavljajo še vibracije. Zato moramo na delovnem mestu poskrbeti, da omejimo ropot in vibracije na najmanjšo možno mero.

Način preprečevanja ropota oziroma omilitve škodljivih posledic so:

— osamitev tehnološkega postopka, ki povzroča ropot in vibracije;

— zvočna izolacija prostora (absorpcijske pregradne stene);

— uporaba osebnih zaščitnih sredstev za zaščito sluha (vata, gumijasti čepi, glušniki);

— zmanjšanje škodljivih vplivov ropota oziroma vibracij s primernimi ukrepi: na primer skrajšanje delovni čas.

Jakost ropota merimo z dB (decibeli). Zgornja meja pri osemurni obremenitvi znaša v delovnih prostorih 90 dB. Prekome ropot in vibracije pri skrajni obremenitvi lahko povzročijo ne le okvare sluha, temveč tudi okvaro živčnega sistema. Za duševo delo, ki zahteva miselno koncentracijo pa je zgornja meja do 35 dB.

6. Nevarne in škodljive snovi

V delovnem procesu se lahko razvijajo ali se uporabljajo snovi, ki povzročajo nevarnosti za zdravje in življenje delavcev, ki delajo v takih delovnih prostorih.

Najvažnejše je, da ravna s takimi snovmi samo usposobljen delavec, da se ravna po navodilih za varno delo in da pozna lastnosti nevarnih snovi s katerimi dela.

Vse snovi, ki z njimi rokujemo v DO Steklarna Hrastnik, so vsaka po svoje nevarne ali zdravju škodljive. Tu obstaja nevarnost eksplozije, požara, zastrupitve in opeklin.

Za vsako nevarno snov je odrejena barva po kateri spoznamo določeno vrsto snovi. S to barvo se barvajo napeljavne delne ali v celoti in pa ventili in posode v katerih se snovi nahajajo.

7. Zdravstvene razmere na delu

K preprečevanju raznih obolenj in zmanjšanju poškodb na delu mnogo prispeva tudi higiena dela. Primerno vzdrževanje osebne higiene utrjuje zdravje, udobje in zadovoljstvo delavcev. Za vzdrževanje osebne higiene in zdravja ter dobrega počutja delavcev na delu, so nujno potrebni sanitarni oziroma higienski prostori.

Zdravstvene razmere so predvsem odvisne od higiene, to je skrb za čistočo v vseh prostorih, preskrba s pitno vodo za umivanje, da so delovna mesta in delovni prostori pravilno osvetljeni, da je ohranjena predpisana čistoča zraka, temperatura in vlaga, pravilno in pravočasno odstranjevanje odpadkov, odplak.

Večino teh elementov splošne higiene moramo sprovajati delavci sami, saj je red in čistoča in urejanje delovnih mest odvisna od posameznika.

8. Sredstva in oprema za osebno varnost pri delu

Za zavarovanje delavčevega življenja in zdravja se uporabljajo osebna varovalna sredstva in osebna varstvena oprema, v kolikor se nevarnosti, ki nastopi za kratek čas, ne da preprečiti z drugimi varovalnimi ukrepi.

Delavec ima pravico in dolžnost uporabljati sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu, skladno njegovemu namenu, z njimi pazljivo ravnati in jih vzdrževati v brezhibnem stanju. Če delavec tega ne opravlja, ga mora neposredni vodja del odstraniti z dela in uvesti proti njemu disciplinski postopek.

Po pravilniku o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu uporabljamo sledeča sredstva in opremo za osebno varstvo:

a) za varovanje glave uporabljamo čelado, kapo in ruto;

b) za varovanje oči in obraza uporabljamo varovalna očala in obrazni ščitnik;

c) za varovanje sluha pred prekomernim ropotom na delovnem mestu, ki ga ni mogoče odpraviti z drugimi tehničnimi ukrepi ali zmanjšati pod dovoljeno mejo, morajo imeti delavci na razpolago glede na intenzivnost ropota:

— vato, ki varuje sluh pred ropotom 75 dB,

— ušesni čepi, ki varujejo sluh pred ropotom 85 dB,

— ušesni glušnik, ki varuje sluh pred ropotom 105 dB;

d) za varovanje dihalnih organov med delom v atmosferi, onesaženi s škodljivimi plini, dimi, meglo in prahom, v koncentracijah, ki presegajo maksimalno dovoljeno koncentracijo (MDK), morajo delavci uporabljati respirator in pa cevno masko, kot zaščito v atmosferi s prahom, kjer je kisika manj od 16 %/dm³;

e) za zavarovanje rok pred nevarnostmi, morajo delavci uporabljati razne vrste rokavic glede na tehnološki proces;

f) za zaščito nog pred poškodbami morajo delavci uporabljati čevlje in škornje;

g) za zavarovanje telesa, ki je stalno izpostavljeno biološko škodljivemu vplivu tehnoloških procesov, morajo delavci uporabljati delovno obleko in usnjen predpasnik;

h) za zavarovanje pred neugodnimi atmosferskimi vplivi morajo uporabljati dežni plašč, kožuh za zaščito pred mrazom, ščitnik za ušesa in podložene rokavice;

i) za zavarovanje pred padci z višine morajo delavci imeti na razpolago varovalni pas. Varnostni pas mora biti izdelan tako, da dopušča padce največ 3 m.

B. POSEBNI VARNOSTNI UKREPI IN NORMATIVI

Določajo se za posebne vrste del in tedaj kadar zaradi posebnih nevarnosti in škodljivosti s splošnimi varnostni ukrepi in normativi za varstvo pri delu ni možno v zadostni in učinkoviti meri jamčiti delavcem varnosti pri delu in zdravju neškodljivo delo.

Predvsem se smatra za nevarna in škodljiva dela v primerih ko se dela:

— na višini, pri delih z večjimi nevarnostmi poškodb ali obolenj, težja fizična dela, delo v težjih pogojih zaradi vlage, mraza, prepriha, zaprašeniosti, ropota, sevanja, kisline, nočno delo.

Varno delo se zagotavlja predvsem s tem, da se določijo posebne zahteve glede starosti delavca od 18 do 55 let, da ima

delavec predpisano strokovno izobrazbo, da je zdravstveno sposoben, da je poučen in izprašan iz varstva pri delu.

Zraven vsega tega je tudi potrebno pregledovanje delovnih prostorov, delovnih priprav in naprav z raznimi meritvami, preizkusi itd. Analizirajo se delovna opravila glede izpostavljenosti delavca nevarnosti po stopnji in času. Vsled tega so tudi zakonsko določeni periodični zdravstveni predlogi s časovnimi omejitvami. Za posebno nevarna mesta so lahko zdravniški pregledi enkrat ali dvakrat na leto ali pa tudi pred vsakim takim opravilom.

Vzporedno s tem mora biti v DO zagotovljeno nudenje prve pomoči in organizirano reševanje iz prve pomoči. V vsakem prostoru, kjer se zadržujejo delavci, mora biti nameščena omarica za prvo pomoč s vso potrebno in predpisano opremo. Za nudenje prve pomoči morajo biti določene in usposobljene osebe, ter razdeljene po izmenah.

Vsak delavec mora biti pred razporeditvijo na delo poučen po programu teoretičnega in praktičnega usposabljanja. Poučevanje in preizkus znanja se opravi vsaki dve leti.

Če delavec nima zdravniškega potrdila o zdravstveni sposobnosti in potrdila o preizkusu znanja iz varstva pri delu, ne sme samostojno opravljati delovne naloge in opravila. Predvsem pa tak delavec ne more biti vodja del.

C. VARNOSTNI UKREPI V ZVEZI Z DELOVNIMI POGOJI

Varnostni ukrepi za varstvo pri delu obsegajo tudi delovne pogoje, kolikor se ti nanašajo na varnost delavcev pri delu in tudi na pogoje posebnega varstva žena, mladine, invalidov in ostalih delavcev.

Navedeni varnostni ukrepi obsegajo zlasti:

- delovni čas,
- počitek med delom in po delu; do nastopa dela,
- opravljanje določenih del z večjimi nevarnostmi za poškodbe in zdravstvene okvare delavcev,
- nastanitve, prehrana in prevoz delavcev na delo in iz dela,
- posebno varstvo žena, mladine, invalidov in starejših delavcev,
- življenjske razmere delavcev.

PRAVICE IN OBVEZNOSTI

Delavci v DO Steklarni Hrastnik imajo pravico in dolžnost določanja pravic in obveznosti, ki jih imajo kot delavci do zagotavljanja varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer ter določanja varstvenih in drugih ukrepov ter organizacije varstva pri delu.

Vsa prej naštetata poglavja spadajo v pravice in obveznosti. To se pravi, da jih

mora DO zagotoviti, delavci pa to izvajati, koristiti itd. S tem se medsebojno prelivajo pravice in obveznosti med DO in delavci. Podrobneje so te pravice in obveznosti zapisane v Samoupravnih splošnih aktih DO in TOZD.

Delavec mora opravljati svoje delo oziroma voditi in organizirati delo s tolikšno pazljivostjo, da s tem varuje svoje življenje in zdravje ter zdravje in življenje drugih.

Delavec ima pravico in dolžnost uporabiti varnostne naprave in opremo za osebno varstvo pri delu po njihovem namenu, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti, da so v brezhibnem stanju.

Delavec mora upoštevati predpisane varstvene ukrepe in skrbeti za izvajanje in pospeševanje varstva pri delu. Pred razporeditvijo na delo se mora seznaniti s predpisi in varstvenimi ukrepi v zvezi z delom, ki ga bo opravljal kot tudi z organizacijo in izvajanjem varstva pri delu v TOZD in DO. Od odgovorne osebe ima pravico zahtevati, da ga čimbolj izčrpno seznani z nevarnostmi dela ter s pravicami in dolžnostmi v zvezi z varstvom pri delu.

Delavec, ki ima kako zdravstveno hibo ali boleha za kakšno boleznijo, ki se z zdravstvenim pregledom težko ugotovi ali se sploh ne da ugotoviti, mora tako bolezni ali hibo sporočiti, ko nastopi delo oziroma pozneje, če se pojavi med zaposlitvijo.

Delavec je dolžan neposrednemu vodji del takoj prijaviti vsako pomanjkljivost, okvaro ali drug pojav, ki bi pri delu lahko ogrozil njegovo varnost ali varnost drugih delavcev.

Če delavec pri delu ne upošteva predpisanih varstvenih ukrepov in normativov, ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo in ne izpolnjuje drugih obveznosti v zvezi z varstvom pri delu, se smatra, da s takim ravnanjem ogroža svojo varnost in varnost drugih delavcev na delu.

Delavec, ki kljub opozorilu ne izpolnjuje varstvenih ukrepov in s tem ogroža svojo varnost in varnost drugih delavcev, ga pooblaščen vodja del odstrani z dela, dokler ne uporabi predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu oziroma dokler se ne ravna po predpisanih varstvenih ukrepih.

Obenem je treba zoper takega delavca uvesti postopek zaradi hujše kršitve delovne dolžnosti.

Če grozi delavcu neposredna nevarnost za življenje, zato ker niso bili izvedeni varstveni ukrepi, ima pravico odkloniti delo na tem delovnem mestu, dokler se ne izvedejo ustrezni varstveni ukrepi.

Poznamo tudi obveznosti do organov nadzora; ti organi vršijo kontrolo nad izvajanjem in upoštevanjem predpisov o varstvu pri delu.

DO mora omogočiti organu nadzora oziroma pristojnemu inšpektorju dela prost vstop v DO ob vsakem času in mu nuditi vse podatke, ki so potrebni za pravilno oceno stanja varstva pri delu.

Če inšpektor dela ugotovi kršitev predpisov o varstvu pri delu, naloži z odločbo ukrepe za odpravo pomanjkljivosti in določi rok, v katerem mora DO odločbo izvršiti.

Najvažnejše za delavca je, da uveljavi svoje pravice, vendar pa s tem ne sme pozabiti tudi na obveznosti. Če delavcu niso zagotovljeni varni pogoji dela, ta najprej prijavi pomanjkljivosti neposrednemu vodji del, pismeno ali ustno, v kolikor ne uveljavi svojih pravic, pa za tem obvesti poslovodni organ TOZD. Če njegovi zahtevi ni bilo ugodeno, se lahko pritoži še na pristojni organ inšpekcije dela. Drugi način je, da delavec obvesti o problemu samoupravno delavsko kontrolo.

KAJ JE DELAVEC DOLŽAN STORITI V PRIMERU POŠKODBE PRI DELU

Dolžnost vsakega delavca je, da vsako poškodbo prijavi neposrednemu vodji del, čeprav ni bila potrebna zdravniška pomoč in s tem odsotnost z dela. Vsako prijavljeno poškodbo pa mora neposredni vodja vpisati v knjigo nezgod pri delu. V kolikor pa je poškodovani iskal zdravniško pomoč, pa je potrebno poškodbo prijaviti službi varstva pri delu s potrdilom o poškodbi pri delu v roku 24 ur, ali najkasneje do ponedeljka zjutraj, če je do poškodbe prišlo od petka popoldan do ponedeljka.

Neposredni vodja je dolžan, da vsako poškodbo vpiše v knjigo, če je le ta bila prijavljena takoj po nastalem dogodku. V nasprotnem primeru se pravi, če poškodba ne bo prijavljena takoj ali, če neposredni vodja ne bo prijavil poškodbe službi varstva pri delu, v kolikor je bila, ne bo obravnavala kot poškodba pri delu, potrebna zdravniška pomoč, se poškodba poškodovani pa ne bo imel pravice do 100 % nadomestila za osebni dohodek.

V pravilniku o varstvu pri delu je zapisano, da se tudi alkotest uporablja v primeru poškodbe pri delu, če neposredni vodja sumi, da je poškodovani pod vplivom alkohola. Če pa je poškodovancu potrebna takojšnja zdravniška pomoč, pa je dolžnost neposrednega vodje, da na možnost prisotnosti alkohola opozori zdravnika.

PRVA POMOČ

POŠKODBA OČI

Pri poškodbi oči je treba položiti na oči suh in sterilen zavoj. Pri hujših poškodbah je treba obvezati obe očesi. Če je prišel v oko tujek, ga ne smemo odstraniti. Ponesrečenca moramo takoj spraviti k zdravniku.

Če je oko poškodovano z jedko tekočino, ga je treba dalj časa izdatno izpirati z vodo (najmanj 15 do 20 minut), pri tem naj ponesrečenec leži. Oko, ki ni poškodovano, mora biti pri tem zavarovano. Vodni curek ne sme biti močan.

Veke naj bodo široko razprte, oko naj se premika na vse strani. Ponesrečenca čim prej spraviti k okulistu, ki mu vročimo tudi listek s pravilnim nazivom jedke tekočine.

RANE

Ponesrečenec naj sedi ali leži.

Ne smemo se dotikati samih ran ali njihove neposredne okolice. Tudi umazanih ran se ne smemo dotikati ali jih čistiti.

Vsako, tudi najmanjšo rano je treba takoj obvezati z antiseptičnim ovojem. V ta namen smemo jemati le antiseptični material iz nepokvarjenega zavitka.

Če je odtekanje krvi močno, je treba poškodovane dele rok postaviti v višino ali v navpični položaj. Če je odtekanje krvi kljub temu še močno, obežemo telesni del z ovojem, ki zaradi lokalnega pritiska na samo rano preprečuje odtok krvi. Če še to ni zaleгло, moramo stisniti dovodne žile neposredno pri rani. Le v primeru amputacije moramo podvezati. Zdravniku pa moramo pismeno sporočiti čas, ko smo podvezali. Podvezati smemo s platneno ali podobno tkanino, ki je zložena v tri vogale in zvita. Le v silo lahko uporabimo široko gumijevo cev, kravato ali naramnice. Nikoli pa ne smemo za podvezo uporabljati vrvice ali žico.

Pri poškodbi prsnega koša uporabljamo le ovoj, ki je zračno tesen (npr. folijo, levkoplaster, ipd.).

Ponesrečenec, ki je poškodovan po prsni ali na glavi, naj bo v polsedecem položaju. Če pa je poškodovano telo, tedaj ga prevažamo le s pritegnjenimi koleni.

KOSTNI ZLOMI IN IZPAHI

Če domnevamo, da si je ponesrečenec zlomil kost ali izpahnil ud, tedaj v nobenem primeru ne smemo poizkušati, da ga zravnamo ali spravimo v prvotni položaj.

Če nameščamo opornico, tedaj naj pomaga večje število pomočnikov. Ravnati moramo previdno, brez povzročanja bolečin. Omotni material moramo dobro položiti.

Pri zlomu kosti z ranami moramo rane najprej obvezati ali pokriti z ovojem ter šele nato namestiti omet.

Oba dela zloma sosednjih sklepov postavimo v miren položaj z zadostni dolgimi opornicami.

Če domnevamo, da je poškodovana hrbtnica, je treba ponesrečenca že na mestu, kjer se je dogodila nesreča, položiti na trdno podlago in počakati na zdravniško pomoč. Pri tem naj bodo najmanj štirje pomočniki.

POŠKODBE Z ELEKTRIČNIM TOKOM

Takoj moramo prekiniti električni tok ali ponesrečenca odstraniti iz nevarnega območja. Pri električnem toku nizke napetosti (normalni porabniki električnega toka) napravo izključimo, vtikalo izvlečemo, izvlečemo varovalko podloge. Če to ni mogoče tedaj ponesrečenca ločimo od spodnjih delov, ki so pod napetostjo, ali ga potegnemo proč, pri tem pa ga držimo le za suhe dele obleke. Za odvajanje ponesrečenca od podlage uporabljamo suho leseno lestev.

Pri izvajanju teh ukrepov moramo paziti, da se sami postavimo v izoliran položaj (npr. s suho desko, suho obleko, z debelimi časopisi). Drugih predmetov, npr. sten, naprav za laboratorije, cevi in drugih pomagal se ne smemo dotikati.

Pri električnem toku visoke napetosti: Električni tok visoke napetosti sme prekiniti le strokovnjak. Pred tem se ne smemo dotikati ponesrečenca tudi ne z izoliranimi pomožnimi sredstvi. Ponesrečenca se ne smemo približati, ker je življenjsko nevarno.

Ponesrečenca moramo zavarovati pred padcem z višine.

Treba je ugotoviti, če miruje krvni obtok (utrip na vratni žili, pupile so močno razširjene). Če krvni obtok miruje, je treba začeti z umetnim dihanjem in z masažo srca, seveda naj jo opravljajo le tisti, ki so za to usposobljeni.

Če ponesrečenec ne diha ter miruje tudi krvni obtok, ga je treba položiti v stabilen položaj in pričeti moramo z umetnim dihanjem in masažo srca.

Pri prenehanju dihanja, pri zastoju krvnega obtoka, pri večjih opeklinah, pri nezavesti mora biti nujen prevoz v bolnico. Tudi med prevozom je treba nadaljevati z umetnim dihanjem in z masažo srca.

Tudi v primerih manjših poškodb, pri občutku zbadanja pri srcu, pri omotici in pri manjših opeklinah je treba takoj poiskati zdravniško pomoč.

POŠKODBE Z JEDKIMI SNOVMI

Obleko, namočeno ali poškropljeno z jedkimi snovmi, je treba takoj razrezati. To velja tudi za perilo ter spodnjo obleko.

Poškodovane dele telesa je treba takoj izpirati z veliko količino vode ali antidoti. Izpiranje naj traja najmanj 15 do 20 minut. Če je poškodovana večja površina, tedaj je najbolje uporabljati razpršilec (tuš).

Dele telesa, ki so jih poškodovale jedke snovi ali tekočine, je treba prevezati z antiseptičnim povojem, pri tem pa ne smemo uporabljati vate.

Na rane ne smemo dajati olja, mazil ali pudra.

Pri poškodbah, ki so nastale s pitjem kislin ali lugov, je treba dajati piti mnogo vode, vendar le, če je ponesrečenec pri zavesti.

Če je poškodba težjega značaja, moramo pripeljati ponesrečenca do zdravnika v ležečem položaju.

Zdravniška pomoč naj bo nagla. Zdravniku je treba sporočiti vrsto jedke snovi ali tekočine. Pri poškodbah, ki so nastale zaradi kislin v tekočem stanju, je treba rabititi določila: »Opozorila za delo s fluorovodikom ali fluoridi«.

OPEKLINE

Obleke, ki so se vnele, je treba takoj gasiti z vodo ali z naglim ovijanjem odje za gašenje. (V sili lahko uporabimo tudi delovne halje ali valjamo ponesrečenca po tleh).

Obleko, ki se nahaja na mestu opekline, je treba odstraniti, kolikor se obleka ne lepí.

Na rane ne smemo nanašati olja, maziva ali pudra; mehurjev ne smemo predirati.

Ranjenca pokrijemo z volneno odejo, da ga obvarujemo pred znižanjem telesne temperature. Pri tem pa se odeja ne sme dotikati ran.

Sredstva za pomiritev ali za zmanjšanje bolečin lahko daje samo zdravnik.

ZASTRUPITVE NASTALE S POŽIRANJEM

Ponesrečencu, ki se je zastrupil s požiranjem strupenih snovi, moramo dati piti obilo slane vode ter ga z dotikanjem zadnjega dela požiralnika pripraviti do bruhanja. Ta ukrep uporabljamo le, če je ponesrečenec še pri zavesti. Bruhanje pa ne smemo povzročati, če je ponesrečenec požrl topilo, kislino ali lug.

Ponesrečenec naj miruje, pokrit z odejo, ki ga varuje pred znižanjem telesne temperature.

Poskrbeti moramo za takojšen prevoz ponesrečenca k zdravniku.

Zdravniku moramo sporočiti vrsto strupene snovi, s katero se je delavec ponesrečil.

ZASTRUPITVE ZARADI VDIHAVANJA PLINOV, PARE ALI PRAHU

Potrebno je takojšnje reševanje ponesrečenca tudi z uporabo dihalnega aparata in varnostne obleke. Treba je paziti na prisotne eksplozivne zmesi! Preprečiti moramo možnost vključevanja katerekoli naprave, razsvetljave kakor tudi možnosti, da na zmesi deluje odprta svetloba.

Ponesrečenca prenesemo na svež zrak ter mu odstranimo obleko ki se je navzela plinov, pare ali prahu.

Ponesrečencu, ki ni pri zavesti, ne smemo dati piti.

Ponesrečenec mora mirovati, pokrit z odejo, ki ga varuje, da ne izgublja telesne temperature.

Po vdihavanju snovi, ki dražijo ali dušijo (npr. fosgen, klor, nitrozni plini, amoniak) se ponesrečenec ne sme premikati, pri prevozu naj leži.

Če je dihanje prenehalo, je treba takoj začeti z umetnim dihanjem. Pri prenehanju srčnih utripov je treba začeti z masažo srca, to pa naj opravlja samo oseba, ki je za to usposobljena. Tudi med prevozom k zdravniku je treba nadaljevati z umetnim dihanjem ter masiranjem srca.

OŽIVLJANJE

Če preneha dihanje, je treba takoj pričeti z oživljanjem. Ponesrečencu odstranimo iz ust vso nečistočo. Dihalne gibe izvajamo takole: v začetku 10 hitrih in močnih sunkov, nato kratki odmori 10 do 15 sekund, zatem sledijo umirjena gibanja 12 do 15-krat v minuti. Najučinkovitejše pa je umetno dihanje:

— usta na usta,

— usta na nos.

Oživljanje opravljamo toliko časa, dokler ponesrečenec ne prične sam samostojno dihati ali dokler zdravnik ne ugotovi smrti.

POČIVANJE IN PREVOZ

Ponesrečenec mora počivati udobno na varnem pred hladom, mokroto, vlago ter pred preveliko toploto. Če ponesrečenec ni pri zavesti, naj bo položen v stabilen bočni položaj in v takšnem položaju naj bo tudi pri prevozu.

Če sumimo na poškodbo v trebuhu, tedaj ponesrečenec ne sme ničesar uživati. Če ni pri zavesti, mu ne smemo vlivati nobenih tekočin.

Ponesrečenca lahko slečemo le v posebnih primerih (da poiščemo ranjena mesta, da ga obvežemo ali odstranimo jedke ali strupene snovi, premočeno gornjo ali spodnjo obleko oziroma perilo). V vsakem primeru pa odpnemo ovratnik, pas ter razrahljamo vse, kar lahko ovira dihanje.

POŽARNA VARNOST

Vsak član kolektiva mora poznati vse mogoče nevarnosti in izvore požara, ter načine preprečevanja in gašenja. V kolikor se pojavi požar mora delavec, ki opazi gorenje najprej sam poskusiti ugasniti požar. Če to ni mogoče je potrebno takoj obvestiti neposrednega vodjo in dežurnega gasilca, ki najprej obvesti vse potrebne organe in gasilsko enoto, ter organizirati gašenje do prihoda intervencijske skupine.

GORENJE

Gorenje je kemični proces, pri katerem se kisik spaja s snovjo ob pojavu plamena. Da lahko snov gori, mora biti na razpolago:

- gorljiva snov,
- toplota, da segreje snov do vnetišča,
- kisik, ki se spaja s snovjo.

Da bi prišlo do gorenja morajo biti prisotni vsi trije faktorji s tem, da mora biti kisika v zraku najmanj 17 %. Če izločimo le en pogoj gorenje preneha in to je osnova gašenja.

Glede snovi, ki je v različnih stanjih je tudi proces, da pride do gorenja in da je način gorenja različen. Plinske snovi gorijo s plamenom. Gorljive tekočine ne gorijo dokler ne prično hlapeti. Trdne snovi gorijo s plamenom ali žarom.

Da se neka snov vžge se morajo zaradi toplote ustvarjati plini, ki s kisikom ustvarjajo gorljivo zmes.

Pri trdih snoveh poznamo **temperaturo tlenja** pri kateri trda gorljiva snov začne oddajati pline, ki pa se še ne vnamejo. Pri vnetljivih tekočinah je **plamenište** tista temperatura pri kateri se ustvarja toliko plinov, da se pri stiku s plamenom zmes vžge. Poznamo še **vnetišče**, to je tista temperatura, pri kateri se snov sama vžge.

Pri požarih poznamo tudi eksplozijo. Eksplozija je trenutno zgorevanje neke snovi, do takšnega pojavnosti pa pride, če so hlapci ali prah neke gorljive snovi pomešani z zrakom v določenem razmerju, potrebna pa je tudi iskra ali plamen. Zaradi tega ima tudi vsaka snov določeno spodnjo in zgornjo eksplozijsko mejo.

PRODUKTI GORENJA

Pri gorenju snovi nastane:

- toplota,
- svetloba kot plamen,
- plini (ogljikov monoksid, ogljikov dioksid, itd.),
- dim,
- pepel,
- saje.

Nevarnosti so predvsem zaradi toplote, ki povzročajo opekline in pa škodljivih plinov. Pri popolnem izgorevanju je dim bele barve, pri slabem izgorevanju pa je

dim črne barve, ki je zaradi večje količine CO (ogljikovega monoksida) zelo nevarna za človekovo zdravje in življenje.

Pri gorenju je posebno posebno opisati delovanje CO in CO₂ na človeka.

CO ali ogljikov monoksid se pojavi pri gorenju predvsem v zaprtih prostorih zaradi pomanjkanja kisika. Ta plin je brezbarve, vonja in okusa, lažji od zraka, zelo strupen že v manjši koncentraciji, ter eksploziven. Za zaščito proti ogljikovemu monoksidu je potrebno posebno cedilo ali filter na maski.

CO₂ ali ogljikov dioksid je brezbarven, ter brez vonja in kislega okusa, ter težji od zraka. Plin ni strupen, je pa nevaren zaradi tega, ker v zaprtem prostoru izpodriva kisik in pride do zadušitve.

VZROKI POŽAROV

Ugotovljeno je, da največ požarov nastane po zaključku dela oziroma zapustitvi delovnih mest. Zaradi tega mora vsak delavec pred zapustitvijo svojega delovnega mesta pregledati da ni v bližini kurišč, ogrevalnih teles ali kakšnega drugega izvora toplote, material, ki lahko povzroči požar. Posebno je potrebno odstraniti odpadne snovi, kot so mastne krpe, in drugi lahkovnetljivi materiali.

Vzroki za nastanek požara so še lahko zaradi puščanja ventilov pri plinskih napeljavah, električna instalacija ipd. Iz tega pa se vidi, da je v končni fazi skoraj zmeraj glavni vzrok požara nepazljivost in malomarnost človeka.

GAŠENJE

Da preprečimo gorenje je potrebno, ali odstraniti gorečo snov, preprečimo dostop kisika, ali da gorečo snov ohladimo.

Da preprečimo gorenje poznamo različne postopke in različna sredstva za gašenje. Do sedaj še ni poznano sredstvo za gašenje, ki bi bilo uspešno pri vsaki vrsti požara in je zaradi tega potrebno vedeti nekaj osnovnih karakteristik gorljivih materialov. To pa je potrebno zaradi izbire sredstva za gašenje.

Za gašenje se največkrat uporabljajo: voda, pena, ogljikov dioksid, prah za gašenje in razna pokrivala (azbest, itd.).

Voda ima predvsem hladilni učinek s tem da ohladi gorljiv material pod temperaturo vnetišča prepreči gorenje.

Nevarnost gašenja z vodo pa je v tem, da ne sme priti v stik z gorljivimi kovinami, apnom, kalcijevim karbidom in še nekaterimi drugimi kemikalijami. Posebna nevarnost pa obstaja pri gašenju, kadar so v bližini električne naprave ali instalacije.

Pena je masa mehurčkov, ki se dobi z dodajanjem penilnega sredstva vodi in pa mešanja z zrakom ali plinom.

Pena predvsem preprečuje dostop kisika k gorljivi snovi, zraven tega pa deluje kot hladilno sredstvo.

Nevarnosti za gašenje so iste kot pri vodi.

Ogljikov dioksid temelji pri gašenju predvsem na zadužitvi požara in ne na ohladitvi, čeprav je sneg ogljikove kisline ohlajen na -79°C . Gasilni učinek je v primerjavi z drugimi sredstvi majhen, je pa zato najčistejše gasilno sredstvo. Uporabljamo ga za gašenje v zaprtih prostorih pri gašenju električnih požarov, za prehrabene izdelke, zdravila, dragocenoosti, gorljive tekočine ipd. Za gašenje snovi, ki gorijo z žarom (les, žareče kovine) ni primeren.

Pri gašenju večjih požarov v zaprtih prostorih je življenjsko nevaren in so potrebna zaščitna sredstva (dihalni aparat).

Gasilni prah je sestavljen iz jedilne sode in dodatkov, ki preprečujejo sprejemanje praha zaradi vlage. Gasilni učinek je v dušenju požara. Uporablja se za gašenje gorljivih plinov in tekočin, vrednost-

nih predmetov (arhiv), tekstila, predvsem tistih stvari, ki se ne smejo zmočiti oziroma poškodovati.

Druga sredstva kot so odeje, pesek, zemlja, pepel, vlažna žagovina, uporabljamo za manjše oziroma začetne požare. V poštev pridejo zaradi tega, ker so zmeraj pri roki za uporabo.

NAPRAVE ZA GAŠENJE

Najvažnejše v požarni varnosti je pravočasno odkrivanje požara. Vsled tega je pri nas organizirana gasilska dežurna služba, drugi sistem zaščite pa so avtomatski javljalci požara.

Za gašenje je na razpolago več različnih naprav, kot so ročni aparati, prevozniki aparati, hidrantne napeljave s cevmi, motorne brizgalke in pa gasilska vozila s potrebno opremo v slučaju intervencije.

Za intervencije pri začetnih požarih morajo biti delavci seznanjeni in praktično poučeni o rokovanju z ročnimi gasilnimi aparati. Ti aparati se razlikujejo po namenu gašenja in načinu aktiviranja.

»V« — voda

Polnilo — 9 l vode.

Namen — za gašenje trdih gorljivih snovi kot so papir, les, tekstil, premog, slama, težka olja, asfalt. Ne sme se gasiti električna napeljava ali električna postrojenja.

Cas delovanja — 50 sekund.

Domet — 3 m.

Aktiviranje — na glavi aparata izvlečemo varnostne zapore, pritisnemo na ročko razpršilca na gumijasti cevi, za tem pa pritisnemo ročko na aparatu za katero držimo in ga prenašamo.

»PH« — pena kemijska

Polnilo — 10 l vode pomešano s sodo bikarbono in ampulo z aluminijevim sulfatom. Pri aktiviranju se ustvari pena in plin za ustvarjanje pritiska.

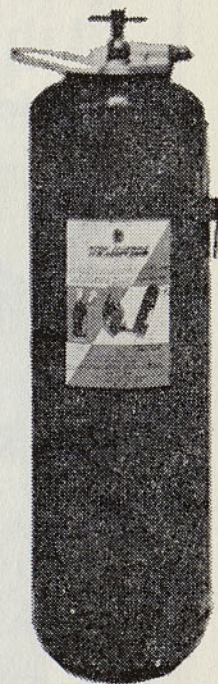
Namen — za gašenje lesa, papirja, tekstila, benzina, olja, nafte, lakov (za alkohol je posebna pena). Ne sme se gasiti električnih naprav, razžarjenih kovin in plinov.

Cas delovanja — 50 sekund.

Količina pene — 70 l.

Domet — 6 m.

Aktiviranje — vijak na glavi odvijemo, nato aparat obrnemo in ga večkrat potresemo, da se raztopine pomešajo in aparat začne delovati.

»CO²« — ogljikov dioksid

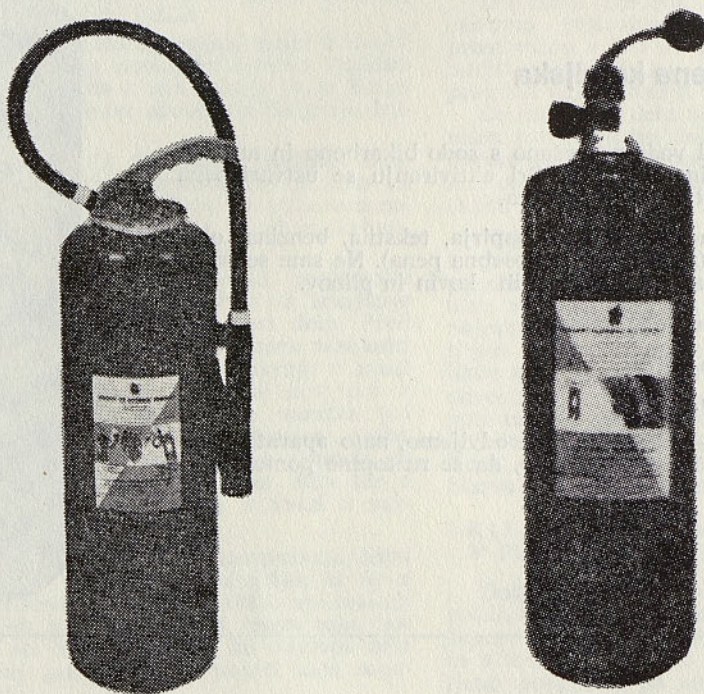
Polnilo — ogljikov dioksid (3 kg ali 5 kg).

Namen — za gašenje malih požarov trdih snovi, za manjše požare tekočin, za požare plinov v zaprtih prostorih, najboljše pa je delovanje pri električnih napeljavah. Ne sme se gasiti požare lahkih kovin (aluminij, magnezij).

Cas delovanja — 3 kg — 14 sekund,
5 kg — 15 sekund.

Domet — 3 m.

Aktiviranje — poznamo dva sistema z vijakom in ročico. Odtrgamo plombo in odvijemo vijak, ali pa pritisnemo ročico in aparat deluje. Prednost je v tem, da aparat lahko dela v presledkih. Če vijak zavijemo ali ročko spustimo aparat ne dela in ga lahko še enkrat odpremo.

»S« — prah

Polnilo — prah in ampula s CO_2 (količina prahu je lahko 1 kg, 2, 3, 6 in 9 kg).

Namen — je za vse vrste požarov, razen za lahke kovine poznamo poseben prah.

Čas delovanja — 1 kg — 7 sekund,
2 kg — 8 sekund,
3 kg — 9 sekund,
6 kg — 12 sekund,
9 kg — 18 sekund.

Domet — 4 m.

Aktiviranje — izvlečemo varovalko in pritisnemo ročko za aktiviranje. Aparati do 3 kg imajo na glavi odprtino za prašni curek, večji pa imajo gumijasto cev s šobo za usmeritev curka.

Po uporabi je treba aparate zamenjati.